

Jesenice, 26. junija 1970

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Vani — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, združeno podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljubljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

Informiranost zahteva tudi določen individualni napor

Na zadnji 4. seji delavskega sveta združenega podjetja Slovenske železarne, je med drugim član tega organa dejal »da v jeseniški železarni pravijo, da od integracije naprej še ni bilo nobenih pojasnil, kakšno je delo združenega podjetja.«

Mislil, da je po teh besedah neinformiranih članov o neinformiranosti, potrebno poudariti, da vprašanje informiranja ni samo pravica, ampak tudi dolžnost. Z drugimi besedami, informiranost je dolžnost vsakega samoupravljalca, ki zahteva od njega tudi določen individualni napor, da se z njo seznani. Seveda, če ni navajen ali pripravljen na ta individualni napor, potem ne more biti informiran pa čeprav je bila informacija posredovana.

Za učinkovito informiranje pa je prav gotovo potrebna tudi določena motivacija tistih, katerim je bila informacija namenjena. Tako npr. na nekaterih sestankih delovnih skupin zahtevajo informacijo o tem ali onem, čeprav je bila ta informacija objavljena že v Železarju.

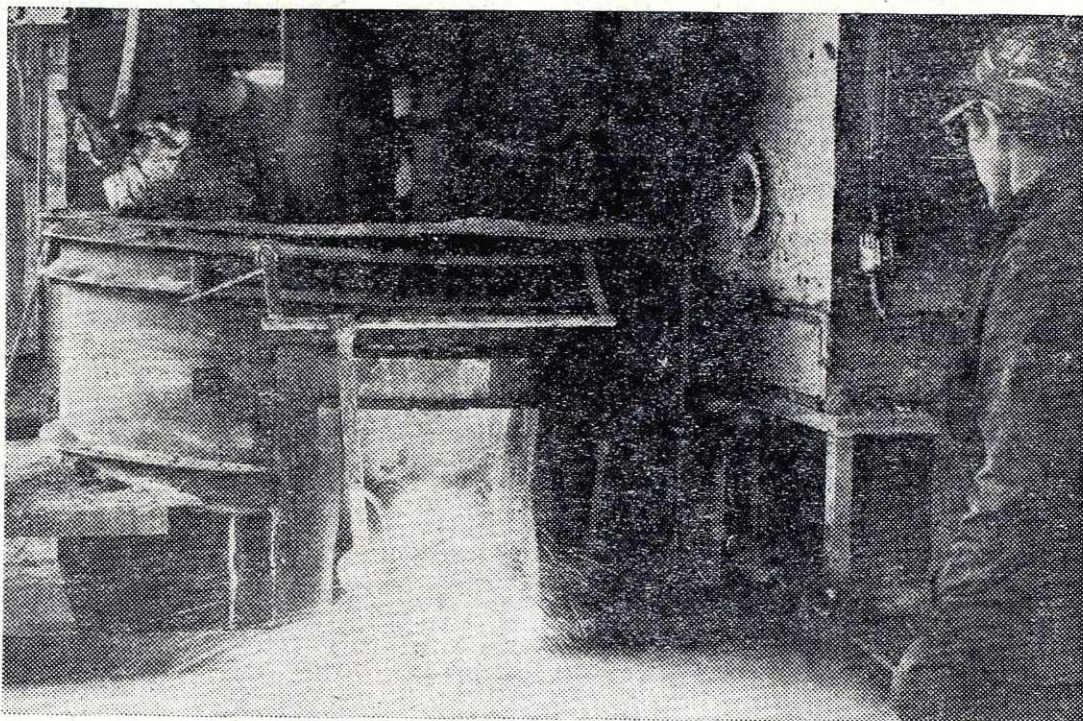
Ob tem se odpira vprašanje kdo naj motivira člane kolektiva, da se bodo informacij posluževali? Prav gotovo že glasilo Železar z določenim psihološkim pristopom lahko v nekaterih primerih spodbudno vpliva, da se bodo samoupravljalci posluževali njegovih informacij. Posebno vlogo pri motiviranju tistih, ki jim je informacija namenjena pa imajo predvsem člani samoupravnih organov in vodilni kader. Vendar le-ti, če sami niso pripravljeni na določen individualni napor, da se z informacijo seznani npr. v Železarju, potem ne morejo motivirati drugih, niti ne ugovarjati mnenj delavcev npr. na uvodno trditev.

Da bom bolj konkreten, ravno v uvodu izrečena kritika to potrjuje. V ilustracijo navajam informacije, ki so bile objavljene v Železarju v zvezi z delom združenega podjetja Slovenske železarne po 15. septembru 1969, to je po izvedenem referendumu: 1. seja ZPSŽ — 46/69; 2. seja DS ZPSŽ (obsežno poročilo iz seje); Razgovor z generalnim direktorjem ZPSŽ Gregorjem Klančnikom — Železar 3/70; 3. seja DS ZPSŽ 11/70; Gregor Klančnik, gen. dir. ZPSŽ: Dva pomembna dokumenta slovenski železnar — Železar 12/70; 4. seja DS ZPSŽ 23/70; sklepi 4. seje DS ZPSŽ — Železar 24/70. Citirani sestavki niso vsebovali samo informacijo o seji, pač pa tudi povzetke iz podanih poročil na seji o delu ZPSŽ. Z drugimi besedami Železar je po polletnem delu ZPSŽ, štirikrat zelo obsežno poročal o delu združenega podjetja.

Primer sem izbral predvsem za to, da poudarim misel, da informiranost ni samo pravica samoupravljalcev, ampak tudi dolžnost. S tem niti ne zanikam, da se v pogledu še boljše informiranosti članov naše delovne skupnosti o delu združenega podjetja Slovenske železarne ne da še marsikaj izpopolniti. Vendar pa je to odvisno tudi od dokončnega oblikovanja direkcije združenega podjetja oziroma zasedbe vseh delovnih mest na direkciji in stalnega sedeža podjetja. Kljub razširjanju in izpopolnjevanju informacij pa le-te ne bodo imele potrebnega učinka, če ne bo v kolektivu potrebne motivacije za uporabo teh informacij. V tem pogledu je bilo v gradivu za zadnjo sejo delavskega sveta naše železarne nekaj pobud, ko so sestavljenci gradiva citirali posamezne številke Železarja v katerih člani lahko dobijo obsežnejše informacije o obravnavanem predmetu.

Tako pa še danes lahko npr. v zapisnikih sestankov delovnih skupin ali drugih asociacij beremo, da sodelavci ne poznajo perspektivnega razvoja Železarne, čeprav bi tudi o tem lahko navedli množico sestavkov oziroma informacij, ki so bile v zadnjem letu objavljene v našem glasilu o nadaljnjem razvoju podjetja, da pri tem sploh ne omenjam ustnih informacij, ki so jih dobili šefi delovnih enot, obratovodje in samoupravni organi od vodstva Železarne. O tem pa moram ponovno poudariti dolžnost članov samoupravnih organov o njihovi informiranosti in njihovi obveznosti prenašanja informacij na člane delovnega kolektiva, ki so jih posredno ali neposredno volili v samoupravne organe ali v ustni ali pismeni obliki, za kar imajo v našem kolektivu izredne možnosti. Tudi samoupravljanje ni samo pravica, ampak tudi dolžnost!

ŽELEZAR

Električna talilna peč za proizvodnjo elektrodnega praška

Gregor Klančnik, generalni direktor ZPSŽ

Združeno podjetje v I. polletju obstoja

Na seji delavskega sveta našega podjetja v Štoreh, dne 12. junija 1970 sta člana Kobentar in Kejžar rekla, da jeseniški delavci sprašujejo, zakaj ni večjega učinka direkcije in kaj ta sploh dela. Menim, da bi se vprašanje pravilneje glasilo, kako dela celotno združeno podjetje, ki ga sestavljajo tri tovarne s skupno 11.500 zaposlenimi in ena direkcija v formiranju, ki jo za enkrat predstavljata dva neposredna delavca. Samo če se bomo zavedali, da vsi zaposleni, sestavljamo združeno podjetje, v katerem mora vsak izvršiti svoje, bomo dosegli višjo produktivnost, primerne osebne dohodke, boljše gospodarnost in potrebno donosnost naše podjetniške dejavnosti.

Združeno podjetje Slovenske železarne se je rodilo v posebno težkih pogojih. To ni otrok bogatih aristokratskih staršev, temveč garaške družine, brez zibelke in potrebne higienske nege. To ni generalno dete, zato je njegova življenjska pot trnova. Samo trdo delo krepi organizem, zato bi tudi učinki naše prizadevnosti morali pomeniti zdravo podjetnost slovenskega železarstva.

Ob ustanovitvi združenega podjetja smo dobili naslednjo dediščino:

- visoko iztrošenost proizvodnih sredstev; 45% je bilo amortiziranih;
- visoko zadolženost; več kot polovica vseh sredstev, s katerimi upravljamo, je tujih;
- nizko substanco lastnega obratnega kapitala;
- nepokrito izgubo iz let 1967 in 1968, ki z razmejčitvijo

vred samo na Jesenicah znaša blizu sto milijonov din;

— nedonosnost proizvodne dejavnosti, saj tovarne iz po-

slovanja 1969 ob relativno skromnih poprečnih osebnih dohodkih in splošne potrošnje ter ob obračunu le minimalne amortizacije niso iz dohodka oddvojile nobenih sredstev za poslovni sklad in povečanje lastnega kapitala;

— veliko nelikvidnost; žiro računi so bili ob vstopu v leto 1970 blokirani za 182 milijonov din, od tega samo železarne Jesenice 168 milij. din;

— investicijske naložbe po konceptu, ki je že pred realizacijo (nadalj. na 10. in 11. str.)

Ekonomska utemeljitev obstoja jeklolivarne in njena perspektiva

Uvod

V integralnem razvojnem programu slovenskih železnar je med drugim (stran 44) napisano sledeče: »Razen prej navedenega opušča železarna Jesenice tudi izdelavo sive in jeklo litine za lastne potrebe...«

»Proizvodnja jeklo litine se koncentira v železarni Ravne in sive litine v železarni Štore.«

V sivi livarni smo pričeli s postopnim zmanjševanjem proizvodnje junija 1969 tako, da smo do marca 1970 popolnoma ukinili proizvodnjo kokila. Siva livarna obratuje samo še s tretjino zmogljivosti in to predvsem za izdelavo podložnih plošč za kokile in lijakov, ki jih železarna Štore še ni osvojila. V jeklo livarni smo pričeli po nalogu uprave podjetja zmanjševati proizvodnjo že 15. oktobra

(Nadalj. na 5. str.)

Zelezarna Jesenice kot sestavni del združenega podjetja Slovenske železarne v luči srednjeročnega in dolgoročnega razvoja črne metalurgije v letih 1971 - 1975 - 1985

II.

Dolgoročna projekcija razvoja črne metalurgije v Jugoslaviji upošteva naslednje predpostavke:

— Glede na porast potrošnje je računati s precej močnim razvojem domače proizvodnje jekla, pri čemer ne more razvoj kovinsko-predelovalne industrije bazirati na depresiranih uvoznih cenah, ampak mora imeti solidno bazo za razvoj v domači proizvodnji jekla. Ta ugotovitev je izredno pomembna za republiko Slovenijo, ki ima relativno najbolj razvito kovinsko-predelovalno industrijo.

— Glede cen jekla so postavljeni principi in načela, ki veljajo v razvitih deželah. To se pravi, da morajo domače cene jekla biti na nivoju domačih cen in pogojev dela v drugih razvitih državah, medtem ko morajo biti naše izvozne cene prilagojene nivoju izvoznih cen v mednarodnem prometu jekla.

— V pogledu oskrbovanja gospodarstva z jeklom iz uvoza je sprejeto stališče, naj se ne poveča sedanja odvisnost s tem, da se sedanji odnos uvoza in domače proizvodnje jekla smatra kot zgornja meja.

— Za razvoj črne metalurgije je v največji meri koristiti domačo surovinsko bazo, pri čemer je seveda potrebno upoštevati faktor rentabilnosti. Uvoz določenih surovin naj se omeji le na količine, ki so namenjene za obogatitev domače substance.

— Glede financiranja razširjene reprodukcije so nakazani odprti problemi in načini reševanja ter je poudarjeno, da bi bilo potrebno z modernizacijo in z degraditvijo obstoječih kapacitet povečati tudi lastne viře financiranja.

Ta osnovna stališča so bila postavljena kot izhodišče za usmerjanje dolgoročnega razvoja.

Do leta 1985 se na osnovi analize gibanja tržišča predvideva, da bo potrošnja jekla povečana za približno 3-krat, kar pomeni hiter in močan porast sedanje proizvodnje jekla s pogojem, da bo rast družbenega proizvoda v povprečju 6 % letno in da bo 80 % potreb jekla zagotovljeno z lastno proizvodnjo. Sedanja specifična poraba jekla na prebivalca v povprečju 140 kg se v letu 1985 poveča na 380 kg. Na naši sedanji specifični porabi so bile zahodne evropske dežele pred približno 20 leti. Analiza sedanje porabe jekla po republikah pa kaže za SR Slovenijo celo blizu 400 kg/prebivalca, kar pa je sicer nekoliko dvomljivo, ker trgovina preskrbuje tudi potrošnike iz drugih republik.

Z namenom, da domača proizvodnja jekla predvsem pokrije domačo potrošnjo ter da se zmanjša uvoz jekla in da se s tem razbremeni tudi plačilna bilanca, se predvideva uvoz jekla na nivoju 20 % skupne porabe ter izvoz do največ 10 % proizvodnje jekla.

Pri dolgoročni projekciji je važno tudi stališče, da se najprej optimalizirajo sedanje obstoječe kapacitete in šele nato, da se pristopi k izgradnji novih integriranih enot oziroma železarn. Po tem vprašanju sicer ni

enotnega stališča in so mnenja interesno različna.

Za nove kapacitete iznad optimalizacije sedanjih kapacitet se daje prednost izgradnji tisti novi železarni, ki bi izkazala boljšo ekonomičnost oz. rentabilnost ne glede na njeno lokacijo (celinska ali obmorska).

V smislu optimalizacije in zaokrožitve je bil že oktobra 1968. leta izdelan prvi osnutek integralnega razvojnega programa slovenskih železarn. Ta razvojni program, ki je bil do danes delno dopolnjen, predstavlja v bistvu sanacijski program in sestavlja del srednjeročnega programa slovenskih železarn do leta 1975. Vsebinsko to pomeni dokončanje rekonstrukcij slovenskih železarn po 47. natečaju ter potrebna dopolnilna investicijska vlaganja za doseganje optimalnih poslovnih rezultatov združenega podjetja kot celote.

Projekt dolgoročnega razvoja računa s porastom zaposlenih za okrog 20 % t. j. od sedanjih 47.000 na 65.000. Produktivnost dela bi se tako povečala pri surovem jeklu od 41 na 123 ton na zaposlenega ter povečanje družbenega proizvoda od 26.000 na 101.000 din na zaposlenega.

V elaboratu dolgoročnega razvoja se v določeni meri tudi odgovarja na dilemo ali razvijati lastne kapacitete za proizvodnjo jekla ali pa stalni porast porabe zadovoljevati z uvozom.

Razmišljanja po tem so privedla do sklepa, da učinkiti razvoj lastne proizvodnje jekla v mnogočem zadovoljivo vpliva na celokupno gospodarstvo. Predvsem, proizvodnja novih kapacitet nadomešča ustrezno vrednost uvoza. S splošnega gospodarskega stališča, del družbenega proizvoda, ki bi moral plačati uvoz jekla, ostaja doma, istočasno pa ta povečana proizvodnja ustvarja novi družbeni proizvod.

Razen tega, izgradnja novih kapacitet črne metalurgije angažira gradbeništvo, proizvajalce domače opreme itd. kar v celoti vpliva na večji obtok industrije kot celote. Razvoj proizvodnje jekla ima razen direktnih učinkov v sami panogi tudi multiplikativni učinek na povečanje dohodka ostalih industrijskih grupacij. Po nekaterih ocenah se ti učinki gibljejo v višini 70 % vrednosti ustrezne proizvodnje črne metalurgije.

Značilen je tudi vpliv razvoja industrije jekla na povečanje zaposlenosti. Za 1 milijon ton jekla se računa povečanje zaposlenih za 6—10.000 in ravno toliko povečanje v ostalih industrijskih in terciarnih dejavnosti (multiplikativni količnik).

Razvidno je, da proizvodnja jekla v mnogočem bistveno vpliva na gibanje družbene reprodukcije ter je lahko usodnega pomena, kolikor se razvoj kovinskega kompleksa prepušča uvozu proizvodov jeklarske industrije, ki je ugoden v glavnem le za časa ekonomske recesije. Zato je razumljivo, da industrijsko razvite dežele praviloma vodijo določeno politiko širše družbene skupnosti glede oskrbovanja gospodarstva s tem tako važnim repro-materialom.

Železarski globus

AVSTRALIJA. Peta celina spada danes med največje izvoznike železove rude v svetu. Največ jo izvozijo na Japonsko. Danes izvažajo 80 % vse nakopane železove rude v nepredelanem stanju. Računajo pa, da bodo v 25 letih znižali to količino na 10 odstotkov. Ostali del rude bodo takrat izvozili kot pelete, metalizirani sinter, grodelj in surovo jeklo.

IRAN. V tej azijski državi so leta 1969 porabili skupno 1,4 milijona ton različnih železarskih proizvodov. Do leta 1972 računajo, da bodo domače železarne proizvedle okoli 1 milijon ton teh izdelkov. Danes obratuje v Iranu več železarn. Med njimi ima največja proizvodno zmogljivost 600.000 ton gotovih izdelkov. Ostale pa so manjše in lahko letno proizvedejo 40.000 do 150.000 različnih proizvodov.

JUžnoafriška Republika. Pomanjkanje premoga za koksiranje postaja na svetovnem tržišču v zadnjem času vedno večji problem. Zato se z uspehom vključuje med izvoznike tega važnega goriva tudi ta država, ki ga ima na svojem ozemlju velike zaloge. Računajo, da ga bodo v prihodnjih letih kupile samo japonske železarne 25 milijonov ton. Poleg tega računajo na izvoz tudi v zahodnoevropske države.

KANADA. Povpraševanje za velikimi, spiralno varjenimi cevmi iz leta v leto narašča tudi v Kanadi. Računajo, da bo zaradi gradnje novih cevovodov za transportiranje nafte ter zemeljskega plina tako tudi v prihodnjih letih. Zato vlagajo tudi kanadske železarske družbe precej denarja za nabavo novih naprav za proizvodnjo velikih cevi. Samo družba Canadian Phoenix Steel and Pipe Co. bo investirala 4 milijone dolarjev za nabavo naprave s katero bo mogoče proizvajati cevi s premerom 2 metrov in tudi več.

Boris Hafner

Železarna B. Bieruta v Czestochowi

(Nadaljevanje in konec)

Vzdrževanje obstoječih agregatov v železarni B. Bieruta:

Vzdrževanje je razdeljeno na tri dele: zunanje remontno podjetje, centralne delavnice, grupa vzdrževalcev, ki pripada vsaki delovni enoti.

Zunanje remontno podjetje, ki opravlja s svojimi delovnimi skupinami remont v vseh železarnah na Poljskem, zaposluje 16.000 ljudi. Delovne grupe kliče v železarno prek zastopnika združenja železarn glavni mehanik, ki tudi vodi celotno vzdrževanje v železarni.

Centralne delavnice so razdeljene na:

1. Oddelek za vzdrževanje naprav v proizvodnji z oddelki:

a) rezkalnica, strugarna, kalilnica, kovačnica, orodjarna;

b) konstrukcijska delavnica, modelarna, li-varna;

c) oddelki obratnih vzdrževalcev v proizvodnih obratih.

2. Oddelek za izvajanje remontov:

a) oddelek za remonte ter večja popravila, sem

spadajo: ključavničarji, monterji, varilci, instalaterji in energetiki;

b) gradbeni odelek: mizarji, tesarji, kleparji, plastika.

3. Planski oddelek — priprava dela.

4. Elektro vzdrževanje.

Grupe vzdrževalcev, ki pripadajo vsaki proizvodni delovni enoti, pa so razdeljene na 7 skupin:

1. Mehanična delavnica, ki je v proizvodnem obratu, ki popravlja ter sestavlja celotne sklope demontirane v obratu in pripravlja in izdeluje rezervne dele.

2. Skupina instalaterjev, ki popravljajo razne instalacije ter vzdržujejo celotni sistem odpravanja in penaste čistilce na aglomeraciji.

3. Žerjavna skupina.

4. Štiri dežurne skupine, za vsako izmeno ena.

Vzdrževanje izvajajo v okviru rednih periodičnih pregledov in popravil.

Remontni plan izdelajo za dobo petih do desetih let. V tem planu vpišejo število remontov, za vsak sklop posebej. Pri tem pa remonte razvrščajo v generalni, srednji in bežeči. Bežeči remont predstavlja preventivno vzdrževanje. Srednji remont trajajo od 10—16 dni in generalni od 40—60 dni.

Za srednji in generalni remont izdelajo točen plan izvajanja del. Na tem planu je razvidno: delovna operacija, sklop, na katerem se bo delovna operacija izvajala, koliko ljudi bo pri tem sode-

lovalo, koliko domačih vzdrževalcev in kaj bodo delali, koliko vzdrževalcev iz centralnih delavnic in opis dela, koliko vzdrževalcev iz zunanjega remontnega podjetja, časi delovnih operacij, specifikacija poklicev — po strokah, na koliko izmen se bo delo izvajalo.

K temu planu pa je priložen še točen spisek potrebnih rezervnih delov. Iz spiska je razvidno: sklop, številka, načrt, po katerem bo rezervni del izdelan, pozicija dela po načrtu, material, količina, ki je še na razpolago v skladišču, število kosov te pozicije, potrebnih pri remontu, koliko kosov te pozicije bo demontiranih pri remontu, termin dobave omenjene pozicije.

Vso to dokumentacijo vodja vzdrževanja skupaj s tehnologom pregleda in pošlje glavnemu mehaniku. Ta potem prevzame vso skrb za delovno silo, za pravočasno dobavo rezervnih delov, potrebnih za remont, za pravočasen začetek remonta ter časovno točno izpolnjevanje poteka remonta.

Za popravila energetskih instalacij in naprav pa podoben postopek izvaja glavni energetik.

Tudi skladiščna služba je zelo dobro organizirana ter razdeljena: orodno skladišče ter skladišče potrošnega materiala, skladišče ležajev, skladišče rezervnih delov, skladišče kotalnih ležajev ter novega orodja, skladišče žičnih vrvi in transportnih trakov, skladišče elektromotorjev, skladišče elektro opreme.

Poenostavitve poslovanja hranilne službe

V 14. številki (10. 4. 1970) Železarnja je bil objavljen članek pod naslovom »Sodelavci — varčujemo!« V kolektivu je bila organizirana v aprilu — maju akcija za varčevanje, ki pa žal ni imela takega odziva kot je bilo pričakovati. Najboljše rezultate z velikim številom novih varčevalcev so dosegli v raziskovalnem oddelku in OTK, kjer zaslužijo izvajalci akcije vso pohvalo. Z novo akcijo in prejšnjimi varčevalci je v Železarni 590 varčevalcev, t. j. 10 % od celotnega staleža. V skupni vsoti hranilnih vlog 91.200 din pa je le 1,20 % neto mesečnega osebnega dohodka kolektiva. Žal mnogo premalo!

Dejstvo je, da ima od varčevanja veliko korist posameznik pa tudi širša družbena skupnost. Varčevalec si ustvarja določena finančna sredstva, ki se mu obrestujejo in služijo za preskrbo važnejših življenjskih sredstev ali kritje nepredvidenih stroškov. Delovna skupnost pa ima možnost, da del sredstev koristi za kratkoročne kredite.

Obrestne mere hranilnih vlog Gorenjske kreditne banke so:

nevezane hranilne vloge 6 %
vezane hranilne vloge nad eno leto 7 %

vezane hranilne vloge nad dve leti 7,5 %.

Obresti se pripisujejo le glavnici vsako leto. Hranilne vloge so **tajne in nedotakljive** ter zanje jamči država. S hranilno knjižico lahko dvignete dnevno 3.000 N din pri vseh poštah Slovenije oziroma vseh bankah Jugoslavije.

Postopek poslovanja hranilne službe smo po dogovoru z Gorenjsko kreditno banko (GKB) v Železarni zelo poenostavili. Od 1. junija smo združili stare varčevalce z novimi in bomo oboje obravnavali po novem sistemu. Šifra odtegljaja hranilne vloge bo v izplačilni listi pod vrsto odbitka 950. Vse hranilne

knjižice stare in nove bodo deponirane v posebni blagajni na oddelku za obračun osebnega dohodka. Uslužbenec oddelka bodo mesečno (med 12. in 15. v mesecu) pripisovali v hranilno knjižico mesečno odtegnjene hranilne vloge, uslužbenec banke pa bo v istem času potrdil kar v Železarni z žigom pripisane vloge. Tako ne bo treba posameznemu varčevalcu izgubljati časa z mesečnim prenašanjem knjižic v banko zaradi ažuriranja vpisa odtegnjenih vlog. **Obresti** od hranilnih vlog **tečejo od dneva** ko delovna organizacija položi gotovino hranilnih vlog v banko (15. v mesecu), ne glede na ažurnost vpisa v hranilno knjižico.

Hranilne knjižice so torej praviloma deponirane na od-

delku za obračun osebnega dohodka in so vsak čas na razpolago vlagatelju, ki mu jo na zahtevo pošljejo v njegovo delovno enoto proti podpisu v odpremno knjigo. Če vlagatelj želi, ima lahko spravljeno knjižico doma, vendar bi jo moral zaradi ažurnosti vpisa dostaviti na oddelk za obračun osebnega dohodka med 12. in 15. v mesecu.

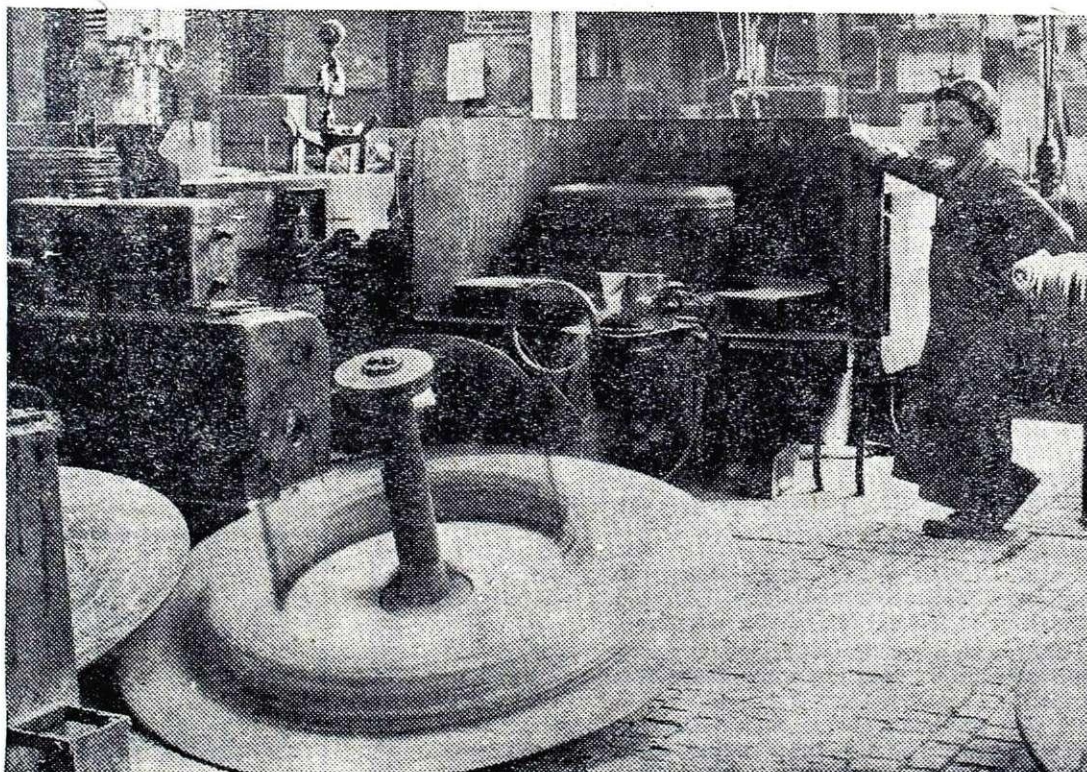
Vlagatelj, ki želi, da dviga iz njegove hranilne knjižice kdo od sorodnikov (starši, zakonec, itd.), izpolni kartonček »stalno pooblastilo« v dveh izvodih katerega dobi v obratni pisarni.

Novo akcijo hranilnih vlog bomo izvedli po delovnih enotah v mesecu juliju. Računamo pa vsaj s 50 % prijavo v vsaki delovni enoti, kar je seveda odvisno od dobre organizacije obratovodstev oziroma vodij oddelkov vsaj v takšni meri kot so jo v majski akciji opravili na RO in OTK. Vsak novi vlagatelj izpolni kartonček »Pristopnica«, katerega dobi na personalni službi delovne enote.

Pridružimo se akciji: Vsak ustvarjalec je varčevalec!
Janez Krušič

Jubilanti 50-letniki

V juniju so praznovali petdeseti rojstni dan naslednji sodelavci: Alojz PEČAR, transportna sl. — 3. junija, Hasib ČATAK, nabavni odelik — 6. junija, Alojzija BRENCIČ, GPŽ — 13. junija, Jože KOŠIR, transportna sl. — 17. junija, dipl. inž. Alojz POHAR, kadrovskektor — 17. junija, Jože ZVAN, valjarna profilov — 18. junija in Ivan KELVIŠAR, martinarna — 23. junija. Čestitamo!

Sodelavec na delu pri ameriškem žičarskem stroju

Idejna zasnova kongresa samoupravljalcev Jugoslavije

PRVIČ: Na osnovi analize dvajsetletnega obdobja in razčlenitve najvažnejših problemov sedanjega razvoja samoupravljanja v delovnih organizacijah, njihovih asociacijah in vsej naši razvejani družbi samoupravljalcev najti in sprejeti pot za nadaljnji razvoj samoupravljanja. Pri tem naj imajo najvažnejšo vlogo neposredni samoupravljalci samo ob sodelovanju najsposobnejših in najbolj ustvarjalnih znanstvenih in družbenih sil.

DRUGIČ: Na osnovi analize dosedanjih izkušenj in na osnovi usmeritve bodočega razvoja samoupravljanja in graditve samoupravne socialistične družbe prispevati k razvoju socialistične družbene misli. Na kongres samoupravljalcev se pripravljamo, ko se v svetu — in to ne samo v industrijsko razvitih deželah — povečuje zanimanje za ideje in prakso samoupravljanja, za neposredno demokracijo. Zato moramo računati na veliko zanimanje tujine za kongres, ki bo brez dvoma pomenil svoj prispevek h krepitvi ugleda naše države v tujini ter k nadaljnji krepitvi ugleda ideje o samoupravljanju.

SKEP: Uspeh II. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije je odvisen od temeljitosti in sistematičnosti priprav in od stopnje sodelovanja vseh družbenih činiteljev. Kongres samoupravljalcev zavezuje prav vse tvorce naše samoupravne družbe — od posameznikov, delovnih in družbenopolitičnih organizacij do politično-teritorialnih skupnosti!

(Bilten 1 — koordinacijskega odbora za pripravo drugega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije)

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu ●

Reorganizacija enote reševalne in požarno varnostne službe

Zaradi uvedbe 42-urnega delovnega tedna bo s 1. 7. 1970 izvedena reorganizacija enote reševalne in požarno varnostne službe tovarne. V zvezi s tem se ukineta tudi stalni gasilski straži na Jesenicah in Javorniku in se vključita k stalni reševalni in požarno varnostni službi s sedežem v gasilskem domu Železarnice na Senožetih.

S 1. 7. 1970 se ukinjata interni telefonski številki 212 — gasilska straža Jesenice in 383 — gasilska straža Javornik.

Vse nesreče in požare od 1. 7. 1970 dalje prijavljajte na interno telefonsko številko 213 — prijava nesreč in požarov železarnice Jesenice. Še nadalje ostaneta telefonski številki (zunaj omrežja) za prijavo nesreč in požarov — št. 93 in št. 82-313.

V najkrajšem času bodo zamenjane zadevne opozorilne tablice ob telefonskih aparatih.

Prosimo člane delovne skupnosti železarnice Jesenice in občane, da te objavljene spremembe upoštevajo.

Železarna Jesenice
Sekretariat

Dežurna služba

	telefon	
	v pisarni	doma
SOBOTA, 27. junija:		
Franc GLOBOČNIK, plavž	340	740
NEDELJA, 28. junija:		
inž. Božidar BARTELJ, valj. 2400	638	83114
PONEDELJEK, 29. junija:		
dr. inž. Marjan GABROVSEK, TKR	380	732
TOREK, 30. junija:		
inž. Miroslav NOČ, vzdrž. obr.	873	754
SREDA, 1. julija:		
Bogomil HOMOVEC, teh. dir.	302	766
ČETRTEK, 2. julija:		
inž. Franc MLAKAR, elektrodni	543	790/35
PETEK, 3. julija:		
inž. Leo MESARIČ, pred. obrati	524	590

Dežurna služba traja od datuma nastopa ob 7. uri do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu ●

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Obratni aktiv ZMS martinarna

Da bi lahko tudi širši krog bralcev Železarja spoznal kaj in kako delajo mladi v obratnih aktivih, s kakšnimi problemi se srečujejo in kakšne so njihove želje, bodo v rubriki o mladih predstavljeni obratni aktivni Železarne, malo več pozornosti pa naj bi bili deležni tudi posamezni prizadevni člani delovnega kolektiva. Nekaj obratnih aktivov ZMS Železarne je bilo že predstavljenih, kar pa je bilo o njih napisanega, pa še ni dokončna sodba tudi o (ne)dejavnosti mladih v Železarni. Mladi, ki so in bodo govorili o svojem delu in svojem aktivu, se in bodo tudi v bodoče zreli mladinci, ki se dobro zavedajo kaj bi mladi radi dosegli, kaj hočejo in za čem stremijo. Ti razgovori naj bi prvenstveno služili za nadaljnje programiranje dela predsedstva TK ZMS Železarne, ne bi bilo pa narobe, če bi tudi starejši in vplivni člani kolektiva prebrali kaj o mladih, saj bi marsikdo lahko z eventualnimi majhnimi spremembami v odnosu do mladih pomagal, da bi se mladi bolj zavedali svoje vloge in vložili še več truda v napore celotnega kolektiva Železarne.

Tokrat bo govora o obratnem aktivu ZMS martinarna. O aktivu in mladih martinarnih je govoril predsednik aktivna Franci ERJAVEC, ki se je prijazno odzval vabilu na razgovor. Tako je tudi nastal omenjeni razgovor.

Vprašanje: Od kdaj delaš v mladinski organizaciji in kaj te je pritegnilo v to delo?

Odgovor: Ker je lansko leto dotedanji predsednik aktivna ZMS martinarna odšel k vojakom, sem glede na to, da sem aktivno delal v ZM na šoli, na predlog predsednika TK ZMS Železarne Mirota Ipavca in v soglasju članov obratnega aktivna ZM, sprejel funkcijo predsednika aktivna. V samo delo pa me je pritegnil tudi sam program dela TK ZMS Železarne in takratna možnost zamenjave praktikantov s češko železarno Poldi.

Vprašanje: Koliko mladih pa združuje aktiv, kakšna je njihova struktura in aktivnost posameznikov?

Odgovor: Aktiv združuje 60 mladih, v poletnih mesecih pa je v martinarni na praksi tudi okoli 17 mladih praktikantov in učencev metalurške šole. V obratu pa je tudi mnogo mladih različnih narodnosti. Za te mladince pa delo v ZMS ni privlačno, zato se ni čuditi temu, da aktivno deluje le del mladincev. Vzroki so tudi v velikih razlikah stopenj izobraženosti in v izjemnem delu, ki razbija enotnost in možnost večje angažiranosti širšega kroga mladih martinarnjev. Vzroka sta tudi velika fluktuacija mladih in pa naporno delo, vročina in prah v poletnih mesecih, ko si vsakdo predvsem želi le počitka in rekreacije.

Vprašanje: Imate mladi program dela?

Odgovor: Program dela nimamo, ravnamo pa se bolj po programu TK ZMS Železarne. Sestajamo se predvsem ob različnih pojavih, važnejših dogodkih in problemih. Takrat se o tem pogovarjamo, iščemo vzroke pa tudi ustrezne rešitve. Sodelovali smo v akciji zbiranja bakra za katero je dal pobudo in jo organiziral klub mladih novatorjev in samoupravljalcev oziroma njegov predsednik. Zbirali smo tudi odpadni papir, katerega pa nam je nekdo zažgal. Da je do tega prišlo smo morda tudi sami krivi, ker papir, bilo ga je okoli 150 kg, nismo dobro zavarovali, to pa nikakor ne opravičuje neodgovorno početje nekoga, ki je z eno samo vžgalico uničil ves dotedanji trud mladih martinarnjev, ki so v tej akciji sodelovali.

Vprašanje: Kakšne načrte pa ima aktiv za v bodoče?

Odgovor: Načrtov je dovolj, vendar naj omenim le, da se bodo mladi trudili, da se nesoglasja med mlajšo in starejšo generacijo zgladijo in, da se mladim omogoči skozi predavanja spoznavati tudi teorijo in pomen svojega dela na določenih delovnih mestih. Izkušnje in primeri namreč kažejo, da mnogi predvsem mlajši martinarnji delajo avtomatično, ne da bi vedeli zakaj je tako in ne morda drugače.

Vprašanje: Omenil si nesoglasja med staro in mlado generacijo?

Odgovor: Mislim, da ta nesoglasja niso prisotna samo v našem obratu, ampak tudi drugje. Pri nas konkretno to nesoglasje izhaja iz tega, ker starejši sodelavci zahtevajo, da bi mlajši glede na mladost in neizkoriščenost opravljali še del njihovega dela.

Vprašanje: Ali kaj sodelujete z ZK in sindikatom?

Odgovor: Lahko rečem, da zelo malo, če že ne prav nič! Ne eni ne drugi ne vabijo niti predsednika aktivna ZM na svoje seje, mladi pa so mnenja, da bi morala pobuda priti ravno od njih.

Vprašanje: Imate vsaj predstavnika v samoupravnih organih?

Odgovor: Žal ga tudi v samoupravnih organih nimamo. V zadovoljivi meri pa so zastopani mladi ljudje, ki so bili še nedolgo tega mladinci.

Vprašanje: Čemu pripisuješ tako stanje in neaktivnost mladih v martinarni?

Odgovor: Nekaj vzrokov sem že naštel, omenim naj še, da so mladi tudi sami nekoliko nezainteresirani, predvsem po »zaslugi«^{nič} kaj rožnatega položaja Železarne. Prav tako mladi menijo, da so premalo informirani o važnejših stvareh, ki so za gospodarski in politični položaj Železarne pomembne, niti nimajo možnosti sodelovanja.

Vprašanje: Kolikšni pa so poprečni osebni dohodki v martinarni?

Odgovor: Trenutno se poprečni osebni dohodki sučejo okoli 1200 N din, kar pa je glede na samo delo in pomen obrata morda le premalo. Zaslužek pa pogosto tudi zastarele proizvodne naprave, nezadovoljivo dostavljanje vložka in oteženo delo v livni jami. Ob izboljšanju naštetih slabosti, predvsem pa živne jame, bi lahko upali na izboljšanje.

Vprašanje: Kako pa se razumete z obratovodstvom?

Odgovor: Zelo dobro. Obratovodja inž. Kalan se je vedno pripravljen pogovoriti z mladimi in jim tudi pomagati.

Vprašanje: Čemu pa bi bilo v bodoče potrebno posvetiti večjo pozornost pri vzgoji mladih v Železarni oziroma, konkretno v martinarni?

Odgovor: Kot sem že omenil, bi bilo po mojem mnenju potrebno posvetiti več pozornosti izobraževanju na delovnem mestu in tudi teoretičnem spoznavanju le-tega. Mladim bi se moralo tudi na sprejemljiv način dopovedati nujnost organiziranega dela mladih v ZM in v ostalih družbeno političnih organizacijah.

Toliko torej o obratnem aktivu ZM martinarne v upanju, da je poizkus predstavljanja aktivna uspel in, da besede predsednika aktivna Francija Erjavca ne bodo zaman ali celo pozabljene. Marsikaj se da iz tega pogovora povzeti, kar naj bo obenem tudi spodbuda za marsikoga, ki bo od sedaj naprej drugače gledal na mlade in jim tudi dal možnost, da tudi dokažejo, da so vredni zaupanja in zmožni reševati tudi lažje probleme.

Z. E.

In doni do neba pionirski hura

Republiška zveza DPM je v počastitev 25-letnice osvoboditve organizirala pri spomeniku na Pokljuki srečanje slovenskih pionirjev. To je bil do zdaj največja zbor naših najmlajših na Pokljuki, zato je organizator še posebej poskrbel za dobro organizacijo in zanimiv program, pa tudi vreme nam je bilo naklonjeno.

Vse pionirske brigade, Vojkovo, Gradnikovo, Prešernovo, Jeseniško-bohinjski odred in ostale, je pozdravil prvi komandant slovenskih partizanov, Franc Leskošek-Luka.

V pestrem kulturnem programu pa so sodelovali pevci in recitatorji iz Kranja, Škofje Loke, Radovljice in Jesenic. Jeseniški mladinski pevski zbor je zapel novo pionirsko pesem, ki smo jo slišali prvič prav na Pokljuki, na tem veličastnem zborovanju. Pevce in godbo je vodil zborovodja tov. Janko Pribošič.

Po končanem programu je bil mimohod vseh pionirskih odredov, ki so tako pozdravili in počastili spomin padlim borcem na Pokljuki. Pionirji so odkorakali mimo spomenika in zastav partizanskih brigad in odredov.

Popoldne so pripadniki JLA in enota teritorialne obrambe iz Radovljice prikazali napad Nemcev na 3. bataljon Prešernove brigade na Pokljuki. Pionirji in gostje so napeto in nestrpno gledali ta improvizirani napad, četudi so vnaprej vedeli, kakšen bo konec. 15. decembra 1943 so Nemci, ki so bili v veliki številčni premoči, napadli 3. bataljon, ki se je takrat zadrževal na Pokljuki. V peturnem neenakem boju je takrat padlo 79 borcev, le devetim se je uspelo rešiti.

Pionirji so si nato z velikim zanimanjem ogledali puške, havbice, topove in mitraljeze. Vsekakor je bila celotna prireditev ena od uspešnih in dobrih akcij, ki je prikazala vsaj del naše narodnoosvobodilne borbe, najmlajši pa so bili tudi navdušeni nad vsem, kar so jim pokazali in povedali pripadniki JLA o orožju in opremljenosti.

Fantje v sivo zelenih uniformah so nam pripravili dobro vojaško kosilo, ki nam je po napornem dopoldnevu navdvalo teknilo.

Pionirji z Jesenic, ki so sestavljali Jeseniško-bohinjski odred, so po krajšem počitku zakurili taborni ogenj, nekdanji komandant odreda, tov. Ivan Leben pa jim je spregovoril o borbah in poteh Jeseniško-bohinjskega odreda.

milan

Vsi smo mladi

Marsikaj je, kar nas sili k novim oblikam dela in dogovarjanja. Ena od takšnih oblik je tudi sodelovanje mladih v občini s pripadniki JLA.

V tem sodelovanju je občinska konferenca ZMS letos storila že nekaj korakov naprej. Sodelovanje s fanti na karavlah je organizirano in načrtno, organiziranih je bilo že nekaj uspešnih akcij.

Štirje vojaki so člani občinske konference ZMS, vodnik Smiljič Mirko, ki je na zaključni prireditvi ob mesecu mladosti dobil priznanje za uspešno in požrtvovalno delo na področju sodelovanja mladih s pripadniki JLA pa je bil izvoljen za člana predsedstva OK ZMS. Za tako sodelovanje pa smo se odločili iz več vzrokov.

Zveza mladine ne sme dopustiti, da bi njeni člani izgubili stik z organizacijo, saj smo vendar vsi mladi, vsi člani ene organizacije z istimi cilji in nalogami, pa četudi smo doma iz vseh republik naše domovine.

Prav je tudi, da se med seboj spoznamo, navežemo prijateljske stike, da fantje v uniformah spoznajo naše kraje, naše ljudi in našo zgodovino. Zgrešeno bi namreč bilo, ko bi te fante pustili, kot da nam niso dobrodošli. To so čuvarji naših meja, naše družbene ureditve in našega napredka.

V čem se kaže to sodelovanje mladih v občini s pripadniki JLA? Fantje na karavlah so poslušali predavanje o zgodovini in razvoju naše občine, sodelovali so na seminarjih, ki jih je organiziralo vodstvo občinske konference ZMS, tako da so seznanjeni z našim delom in našimi perspektivami.

Na skoraj vseh prireditvah, ki so bile organizirane v okviru meseca mladosti, so sodelovali tudi pripadniki JLA. Zelo radi so se udeležili vseh tekmovanj, nalog komisije, ki skrbi za to vrsto sodelovanja pa je, da pripravi program skupnih akcij za vse leto in za vse aktivne ZMS v občini, pa tudi specializirane organizacije in društva.

Med njimi velja omeniti predvsem tabornike, ki že vseskozi obiskujejo fante na karavlah in tako skrbijo tudi za vzgojo mladih v duhu vse ljudskega odpora.

milan

Dopisujte

v Železarja

Ekonomska utemeljitev...

(Nadalj. s 1. str.)

1968. Del delavcev smo premeštili v elektro jeklarne, nekaj livarjev pa je odšlo na delo v ZR Nemčijo. Proizvodnja, ki je v septembru še znašala 122 ton jeklenih ulitkov, smo v oktobru že zmanjšali na 76 ton. Predvideno je bilo, da bi plan jeklenih ulitkov za leto 1970 samo še 750 ton namesto 1500 ton. Vse dele za vzdrževanje naprav naše Železarne iz specialne jeklene litine pa naj bi po tem planu izdelala železarna Ravne.

Jasno je, da takšno stanje ustvarja neugodno vzdušje v obratu in fluktuacijo kadrov. Poleg tega ni bilo možno pričakovati sedanjega stanja, ki kaže, da ima jeklo livarna le določene perspektive. Takratno zmanjševanje proizvodnje jeklenih ulitkov se je kmalu pokazalo kot preuranjen ukrep. Železarna Ravne, ki je instalirana za izrazito veliko serijsko proizvodnjo, ni pokazala nobenega posebnega zanimanja za izdelavo maloserijske, oz. individualne proizvodnje. Jeklene ulitke za vzdrževanje naše Železarne, ki so jih naše tehnične službe pošiljale v Ravne smo dobili vrnjene zaradi neustreznih dobavnih rokov. Poleg vsega pa so bile tudi cene ulitkov znatno višje od domačih.

Iz navedenih razlogov in vse večjih potreb po jeklenih ulitkih, smo že v juniju 1969 pričeli s preusmeritvijo proizvodnje sive na jekleno litino tako, da smo že v juliju 1969 dosegli 110 ton. Dinamika naročil pa kaže, da potrebe po ulitkih večjih tež stalno naraščajo, zato ni strahu, da bi bila krepitev naše jeklolivarne zamen. Da bi dobili realno sliko o tem, ali je res utemeljeno razmišljanje o ukinitvi jeklo livarne, je potrebna analiza sedanjega in bodočega stanja, ter s tem povezane ekonomičnosti, to pa je tudi namen tega sestavka.

Sedanje stanje

Delovna sila:

Po obstoječem normativu bi moralo biti v vseh treh livarnah zaposlenih 123 delavcev in 3 uslužbenci. Vendar je zasedenost delovnih mest po normativu zelo slaba, saj znaša stalež, dne 15. 5. 1970 105 delavcev, kar je 18 manj kot je po normativu potrebno. Predvsem manjka kvalificiranih delavcev v jeklo livarno. Notranji premiki iz sive v jeklo livarno so v glavnem že izvršeni, vendar je kljub temu opaziti pomanjkanje strokovne delovne sile, to je kvalificiranih livarjev. Znano je namreč, da je pretežni del delavcev, ki se sprostajo iz proizvodnje kokil nekvalificiranih in polkvalificiranih, torej so za visoko strokovna dela, kot so težki jekleni ulitki neprimerni. Znano je tudi to, da za livarno že več kot tri leta velja politika »zaprtih vrat« za kakršno koli novo delovno silo. Posledica psihološke ukinitve livarne se čuti tudi pri kadrovanju livar-

jev, saj so celo na poklicni železarski šoli ukinili šolanje livarskih kadrov. Vse navedeno je vplivalo na to, da je kadrovska struktura zasedenih delovnih mest v livarni zelo slaba. Se slabše perspektive glede kadrovanja pa se nam obetajo v bodoče, če ne bomo takoj naredili vse, da se izučijo in šola mlajši livarski in modelno-mizarški kader.

Ne pretiravam, če na tem mestu omenim potrebne strokovne kvalitete livarjev in modelnih mizarjev. Znano je, da sta v zapadnih državah ta dva poklica zelo cenjena. Dokaz za to je, da so naši livarji v ZR Nemčiji danes najbolje plačani visokokvalificirani livarji v nemških livarnah. Vsak livar in modelni mizar mora poleg metalurškega strokovnega znanja, biti sposoben prenašanja zamisljene oblike načrta, v prakso. Ne smemo pa primerjati izdelavo individualnih ulitkov z veliko serijsko proizvodnjo (npr.: Železarna Ravne), ker je tu bistvena razlika v strokovnosti, odgovornosti in fizičnem naporu.

Zelo veliko vlogo v ročni proizvodnji kot je v naši jeklo livarni, igra sistem nagrajevanja. V proizvodnji z visoko stopnjo mehanizacije intenziviranje dela z OD nima več tako velike vloge, medtem ko je to v ročni proizvodnji še zelo važno. Z uvajanjem načela delitve po delu, po katerem naj bi delavci za različen delovni prispevek prejeli različno plačilo, je mogoče pri nas znatno povečati proizvodne kapacitete. V čim večji meri bodo osnove in merila prilagojena delovnim rezultatom posameznika, tem večja bo njihova motivacijska vrednost. Razumljivo je, da v tako veliki delovni organizaciji kot je naša, ni mogoče uveljaviti enotnih meril in osnov za vsa delovna mesta. Zato bi bilo zaželeno merila in sisteme prilagoditi edinega cilju, kot je to doseganje najvišje možne višine sredstev za osebno in skupno potrošnjo in sredstev akumulacije. Mislim, da velja tudi ugotovitev, da ročno delo ne zahteva velikih investicij v delovna sredstva, zato je pa potrebno nekaj več vlagati v delovno silo. S tem bi lahko znatno razširili proizvodnjo in prodajo, s tem pa ustvarili nekaj več sredstev. Znano je, da ravno v našem primeru velja in najbolj pride do izraza ekonomsko načelo rentabilnosti: »S čim manjšimi sredstvi dosežemo dohodek!« Doseči največji učinek z danimi sredstvi, je pri ročnem delu edino mogoče s pravilno stimulacijo osebnega dohodka. Vpliv OD na stroške predelave je v našem primeru precejšen, saj izdelavne ure niso sorazmerne z obsegom proizvodnje. Da izdelavne ure niso absolutno sorazmerne z obsegom proizvodnje je vzrok v tem, da so izdelavne ure odvisne od komp-

licitiranosti ulitka. Zato je tudi sistem za obračun OD grajen na stopnji komplicitiranosti izdelka. Odvisnost stopnje komplicitiranosti od izdelavnih ur se giblje od ene minute na kilogram litine pri odlitkih I. stopnje komplicitiranosti, do 17. minut na kilogram litine pri X. stopnji komplicitiranosti. Primerjava udeležbe OD v povprečni lastni ceni za prvo tromesečje kaže, da predstavljajo OD jeklolivarne 14,4% vrednosti od celotne strukture povprečne lastne cene izdelka. Poprečne zato, ker so pri tem zajete vse kvalitete jekla in vse stopnje komplicitiranosti ulitkov, ki so bile izdelane v prvem trimesečju letos.

Delovna sredstva

Delovni prostori

Znano je, da jeklo livarna gostuje v hali jeklarne in sicer v podaljšku stare valjarne žice in v prostoru BBC in 1,5 tonske električne obločne peči. Vsi prostori skupaj, ki jih ima jeklo livarna imajo 1.364 m² površine.

V jeklo livarni je občutno pomanjkanje delovne površine. Treba bi dobili stalno rešitev za izdelavo velikih ulitkov nad 10 ton. Te ulitke, ki prinašajo visok dohodek, ni mogoče kalupariti v prostoru jeklo livarne zaradi pomanjkanja prostora in ustreznih topilnih agregatov. Začasno smo velike kalupe izdelali v livni jami ASEA peči, vendar si bomo morali v bodoče zagotoviti stalno mesto v livni jami SM jeklarne ali ASEA peči. Nekaj prostora smo dobili v stari valjarni žice, nekaj pa v jeklarni pred pečjo SM V. S tem bo najmanjši prostor zagotovljen, vendar bo ob povečanju kapacitet na 2000 ton kmalu premajhen. Sodobne norme za livarne individualnih ulitkov zahtevajo 1,7 m² na ton letne proizvodnje ali 0,58 t/m². To pomeni, da bi morala imeti livarna za 2000 ton letne proizvodnje 3.400 m² skupne površine.

Delovne priprave:

Individualna proizvodnja jeklenih ulitkov ne zahteva dragih in komplicitiranih naprav razen talilnih agregatov, ki že obstojajo. Delež ročnega dela nasproti strojnemu delu, je pri taki proizvodnji zelo velik. Zato tudi naš poklic ne moremo primerjati z drugimi, kjer glavno vlogo odigrajo stroji, delavec pa vrši samo nadzor nad pravilnim delovanjem. Pri individualni proizvodnji ulitkov se da mehanizirati samo določene faze dela kot npr.: obdelava lesa za model, priprava peska, čiščenje ulitkov itd. Zato je vrednost osnovnih sredstev sorazmerno majhna. Obstoječi stroji in naprave v livarni v glavnem zadoščajo za mehanizirano posameznih faz dela. Vse ostale faze dela se pa v nadaljevanju ne dajo mehanizirati. Vprašanje je le, če so obstoječi stroji sodobni za uvedbo novih tehničnih in tehnoloških postopkov v proizvodnji jeklenih ulitkov večjih dimenzij. Kapaciteta BBC električne obločne peči bi v glavnem zadostovala za potrebe manjših in srednjih

ulitkov. Za večje ulitke pa bomo večkrat morali jeklo dobiti iz elektro jeklarne ali SM jeklarne.

Poseben problem so žarilne kapacitete. Znano je, da je jeklo livarna glede toplotne obdelave odvisna od žarilnice, ki je last elektro jeklarne. Kapacitete obeh žarilnih peči so sicer precejšnje, vendar se večkrat pojavi vprašanje kako žariti ulitke večjih dimenzij, ker je žarilna peč premajhna. V načrtu je, da bo elektro jeklarne dobila novo žarilno peč v bližini talilnih agregatov, kar je bolj ugodno, ker odpade prevoz Fe legur iz elektro jeklarne v sivo livarno in nazaj. Kaluparski stroj smo demontirali in vskladiščili, ker je ves prokron za vzdrževanje nove železarne prevzela železarna Ravne. Iz istih razlogov smo demontirali čistilni stroj K3 in ga dali v najem Verigi Lesce. Posebno vprašanje je čiščenje velikih ulitkov. V svetu vedno več uporabljajo velike hidravlične čistilnice. Težko in nezdružljivo delo čistila s tem v veliki meri odpade. Postavitev take naprave pa zahteva okrog 1 milijon novih dinarjev investicijskih sredstev. Iz navedenega je razvidno, da je vrednost osnovnih sredstev zelo majhna, zato je tudi amortizacija in zavarovanje zelo nizko. Ker pa že dolgo let nismo imeli nobenih investicij so tudi obresti na osnovna sredstva zelo majhne.

Izračun za prvo trimesečje letos nam kaže, da predstavljajo stroški delovnih sredstev 2,6 % od celotne vrednosti povprečne lastne cene izdelka.

Delovni predmet

Osnovni material:

Kot osnovni material smatramo samo tisto, kar neposredno vstopa v novi proizvod. V našem primeru je to jeklo, ki ga v sedmih kvalitetah dobivamo iz elektro jeklarne in v petih litinah iz SM peči. Vse te kvalitete livarna neposredno kupuje od elektro jeklarne in SM jeklarne po dnevnih lastnih cenah kot ostali obrati (npr. valjarne). V zvezi s proizvodnjo BBC peči pripominjam, da je peč sicer še v osnovnih sredstvih elektro jeklarne, vendar z njo opravlja livarna z lastno posado. Vsa proizvodnja iz BBC peči se administrativno šteje v proizvodnjo elektro jeklarne, ki nato jeklo proda po lastnih cenah livarni.

V prvem trimesečju letos smo pri elektro strojni litini dosegli 71,65 % dobit, pri SM strojni litini 93,36 % in pri prokronu 62,73 % dobit (izplen) ali povprečno 78,49 %. To pomeni, da jeklolivarna porabi za 1000 kg jeklenih ulitkov v povprečju 1215 kg tekočega jekla.

Osnovni material je v povprečnih lastnih cenah izdelka gotovo najvišja postavka, zato je važna odvisnost kvalitete asortimenta od povprečne lastne cene izdelka. Če je razmerje legiranih jekel nasproti ogljikovemu jeklu večje v korist legiranih, se po-

prečna lastna cena večja in obratno. Vendar je to razmerje razen v izjemnih primerih precej stabilno. Približna slika primerjave povprečne lastne cene izdelka s stroški vloženega materiala nam pokaže, da stroški osnovnega, to je vloženega materiala zajemajo več kot polovico celokupnih stroškov lastne cene izdelka.

Pomožni material, režijski material in energija:

Kot pomožni material smatramo tisto, kar s svojo substanco sploh ne vpliva, oziroma ne vstopa v novi proizvod. Vendar je poraba pomožnega materiala sorazmerna količini proizvodnje, kar velja tudi za energijo. Kvaliteta pomožnega materiala v veliki meri vpliva na kvaliteto proizvoda, zato pretirano varčevanje pri nabavi dragih materialov ni vedno utemeljeno. Režijski material je porabljen izven tehnološkega procesa, zato s svojo kvaliteto ne more vplivati na kvaliteto proizvoda in tudi poraba tega materiala ni sorazmerna s količino proizvodnje. V našem primeru pomožni materiali ne predstavljajo velikih postavk v strukturi cene. Vendar opažamo, da nam nabava nekaterih dražjih materialov prinaša prihranek pri izdelavnih urah in dobitju (izplenu). Npr. kromitni pesek.

Pomožni material mesečno obračunavamo v odnosu na tona proizvoda. Normativni porabe so dokaj ustali, zato je tudi v posameznih obračunskih obdobjih precej podobna. Kot specifično orodje uporabljamo kalupne okvirje, ki predstavljajo bistveno postavko v strukturi cene. Kalupni okvirji se uporabljajo dalj časa in za več vrst ulitkov. Zato se njihova vrednost kalkulatивно odpisuje kot časovne razmejitve.

Pod ostali režijski material spadajo zaščitna sredstva, material za vzdrževanje strojev, material za čiščenje, pisarniški material itd. Posebno postavko predstavlja tudi porabljen energija. Vsa energija je nabavljena od energetskih obratov, ki jo livarna zaračunavajo po dnevnih cenah. Zelo vprašljivo je obračunavanje posameznih virov energije po pavšalnih ker nimamo števecv.

Vso zračunano energijo mesečno odračunavamo na tona proizvodnje, ker pa nimamo števecv tudi stroški porabljene energije niso sorazmerni s količino proizvodnje, zato je vpliv teh stroškov v strukturi cene dokaj nerealen.

Če primerjamo stroške predelave s povprečno lastno ceno za prvo trimesečje letos, vidimo, da je udeležba energije 6,95 % pomožnega materiala 2,20 %, režijskega materiala 1,25 % in kalupnih okvirjev 0,65 % na tona proizvodnje. K temu moramo prišteti še obresti na obratna sredstva, ki znašajo 5,86 N dinarjev/tono ali 0,12 % in dobit 11,27 %, ki sestavljajo strukturo stroškov na tona proizvodnje. (Se nadaljuje)

Sestanki delovnih skupin

VALJARNA 1300 — ADJUSTAŽA — Sestanek delovne skupine Dremelj je bil 4. 6. Razpravljali so o proizvodnem načrtu, ki je bil v maju zadovoljivo dosežen. Kljub temu manjka delavcev, ki še vedno odhajajo iz obrata. Zato so zaskrbljeni kako bo v juniju in poletnih mesecih. Prisotni so bili seznanjeni z okrožnico št. 14 o delovni disciplini. Menijo, da jo je treba izvajati v vsej Železarni in ne samo v nekaterih obratih. V zvezi z zdravniškimi pregledi in testiranjem menijo, da bi jih morali opraviti za vse delavce in ne samo za tiste obrate, ki ustavljajo proizvodnjo. Na vprašanja, ki so jih postavili že prej, še niso dobili odgovorov.

VALJARNA 2400 — ADJUSTAŽA — Sestanek delovne skupine Kofler je bil 2. 6. V zvezi z razpravo o okrožnici št. 14 so prisotni opozorili na vozne rede avtobusov in vlakov, ki ne ustrezajo. Konkretno so omenjali vozni red avtobusa iz Planice do valjarne Bela. Saj je nemogoče, da bi v 15 minutah od avtobusne postaje, do začetka dne lahko bili pripravljeni za začetek dela. Podobno je z vlaki na popoldanski in dopoldanski izmeni, saj imata oba običajno zamudo. Zadoštuje, če ima le en vlak zamudo, morajo vsi ki so zaposleni pri SACK škrajah počakati, ker ni na razpolago delavcev še manj pa kadra, ki bi bil lahko zaposlen na ključnih delovnih mestih. Kritično so obravnavali tudi vprašanje malic, ker je v kantini samo ena delilka in je treba čakati. Pripombe so imeli tudi glede higienskih prostorov, posebno za ženske, ker sta na razpolago samo dva umivalnika. Dogovorili so se, da bodo na delovnih mestih do 20 minut pred koncem dne, za kar bo dan znak kakor za začetek in konec malice. Konec dne je zopet vezan na prevoz, kar ni urejeno kakor piše na okrožnici, da bo vozni red temu prilagojen.

PLAVŽ — KAMNOLOM APNENICA — Na sestanku delovne skupine so obravnavali okrožnico št. 14 in soglašali z njo. Nastaja vprašanje glede zasluzka in odhodov ljudi iz obrata. Ljudje množično odhajajo iz kamnoloma zaradi slabih zasluzkov, draginja pa je vsak dan večja. Že prej so bili mnjenja, da je treba v kamnolomih ukiniti drugo skupino, saj marsikdo pravi, da pod takimi pogoji za 65.000 starih dinarjev ne bi delal (dež, veter, sneg). Do normativa manjka sedem ljudi. Sicer so dobili štiri delavce, toda trije so odšli takoj, ne da bi pričeli z delom, četrti delavec pa se je vrnil, ko je opravil dve dnini. V Trebežu imajo delovnega invalida, ki pa ne more opravljati dela. Za delo v kamnolomih potrebujejo zdrave ljudi ob primernem zaslušku, da bi z zadovoljstvom delali, kar je zagotovilo za učinek in varnost.

PLAVŽ — KAMNOLOM TREBEŽ — Na sestanku 11. junija je bila delovna skupina seznanjena z nekaterimi proizvodnimi problemi obrata plavž. Ugotovili so vzroke za slabo proizvodnjo in sicer: neustrezna ruda, pomanjkanje koksa, ostružkov itd. Določena dela morajo opraviti med proizvodnim procesom in so zato le polovično opravljena. Zato večkrat trpi proizvodnja in tudi delovna varnost. Razpravljali so še o osnutku novega pravilnika, o uporabi motornih vozil v Železarni.

PLAVŽ — KAMNOLOM TREBEŽ — Sestanek so imeli 1. junija. Ob obravnavanju okrožnice št. 14 so bili mnjenja, da bo treba za 100 odstotno uresničitev okrožnice št. 14 še precej prizadevanj. Probleme imajo s higienskimi prostori, zlasti v zimskem času. V kopalnici imajo samo eno prho in eno pipo in traja precej dolgo preden pridejo vsi na vrsto, tako da zmanjka tudi tople vode v boilerju. Z izgradnjo novih higienskih prostorov v kamnolomu Trebež, bodo lahko položaj precej izboljšali in tako prispevali k izvajanju okrožnice št. 14.

PLAVŽ — KAMNOLOM APNENICA — Sestanek so imeli 11. junija. Razpravljali so o obnovi opozorilnih tabel v obeh kamnolomih. Poudarili so, da je treba dosledno upoštevati vsa opozorila. Ponovno so ugotovili, da je treba javnost opozoriti na to, da je zadrževanje otrok pod traso žičnice smrtno nevarno. Otroci se vzpenjajo na nosilne stolpe in zavarovalne mostove prek ceste, predvsem dopoldne, ko žičnica obratuje. Glede nevarnosti so v naselju že obveščeni, opozorilo je bilo objavljeno

tudi v Železarni toda vse zaman. Starši še vedno ne upoštevajo opozoril glede smrtne nevarnosti svojih otrok. Kdo bo odgovoren, če pride do nesreče s smrtnim izidom? Traso so ogradili z bodečo žico, pa so jo ljudje že odstranili, tako da ostanejo le še opozorilne table in javno opozorilo.

PLAVŽ — APNENICA — Na sestanku dne 12. junija so obravnavali proizvodno problematiko za maj in junij ter govorili o varstvu pri delu. S proizvodnjo v maju so bili zadovoljni. Tudi v juniju bolje kaže kot v ostalih mesecih in je možno, da bodo dosegli polovico letnega načrta. Glede zaščitnih sredstev predlagajo, naj bi bile usnjene rokavice podložene oziroma dvojne do konca palca, dlan pa do konca prstov. Ugotavljajo, da so prav na teh mestih rokavice najhitreje obrabijo. Ustrezno predlog so odposlali že pred letom, vendar še niso dobili odgovora. Mlajši delavci se zanimajo za žerjavovodski tečaj.

PLAVŽ — PEČI — Sestanek so imeli 6. junija. Ne strinjajo se z nadurnim delom, ker je odrejen 42-urni teden, ker na ta način ne izvajamo sklepov sprejetih na seji DSZ. Prisotne so opozorili naj predčasno ne zapuščajo delovnih mest. Da ljudje odhajajo iz Železarne so vzroki v nizkih osebnih dohodkih. Kritični so bili glede porasta cen in jih zanima kdo odgovarja za tako stanje. Na plavžu I že od februarja nimajo svojega žerjavovodja in na žerjavu opravljajo naloge le z nadurnim delom in brez prostih dni za žerjavovodje. Vprašujejo, če res ni mogoče dobiti novega žerjavovodja, saj je bilo v Železarni že napisano, da ŽIC usposobi toliko novih žerjavovodij.

PLAVŽ — AGLOMERACIJA RUD — Na sestanku 8. junija so se delavci strinjali z ugotovitvijo, da je disciplina v Železarni zelo slaba, toda menijo, da bi morali napraviti red tudi pri uslužbencih, ki naj bodo zgled podrejenim. S pravilnim delom in zavestno disciplino bi lahko marsikaj izboljšali. Na pražilnem stroju bi lahko odpravili zastoj. Poraba ostružkov bi bila lahko večja, opozarjajo pa, da so zastoji trakov vedno bolj pogostni, ker so slabo očiščeni. Zato bi morali poskrbeti na vseh izmenah. Nekaj težav imajo z novimi delavci, ker ni časa, da bi se prilagodili proizvodnemu procesu. Ne strinjajo se z delom naših republiških in zveznih organov, ker je uprava podjetja naletela na gluha ušesa v Ljubljani in Beogradu v času ko smo bili njihove pomoči najbolj potrebni.

PLAVŽ — Na sestanku 7. junija so obravnavali okrožnico št. 14. Predlagajo uvedbo posebnih izhodnih kartonov v različnih barvah, ki bi določali pri katerem vratarju nekdo lahko zapusti tovarno ob koncu dne. Čimprej in dokončno je treba urediti skladišče koksa ker bo pozneje spet primanjkovalo delavcev. Vzrok veliki odsotnosti z dela in odhajanju ljudi iz kolektiva so osebni dohodki.

MARTINARNA — PONVICE — V zvezi z delovno disciplino in koriščenjem delovnega časa pripominjajo, da je treba skrbeti za redno popraviljanje strojnih naprav (žerjav in mešalec). Oskrbeti je treba dovolj kvalitetnega ognjeodpornega materiala. Pogosto čakanje na material in na žerjav, nekateri izkoriščajo zato, da zapuščajo delovna mesta. Dogovorili so se, da je dolžnost slehernega, da skrbi za red in čistočo na delovnem mestu. Posebno pozorni morajo biti pri prenašanju ponvic in opeke. Paziti je treba na profile ob progi in na prehod čez progo ob ponvični jami. Skupina želi odgovor na vprašanje kdaj bo rešena njihova vloga za delovno dobo s povečanjem.

ELEKTROJEKLARNA — Sestali so se 8. junija in imeli sestanke po skupinah pri vsaki peči posebej. Razpravljali so o direktorjevi okrožnici. Pripombe so imeli sodelavci, ki se vozijo, da ne morejo delati do konca dne. Treba se je prej umiti, sicer pa je v obratu kontinuirni proces dela. Zanima jih tudi zakaj večkrat čakajo na vložek. Precej je tudi okvar na pečeh, zato ni takšne proizvodnje kot so jo planirali.

ELEKTROJEKLARNA — Na sestanku delovne skupine Mušič je obratovodja inž. Ravnik obrazložil okrožnico glavnega direktorja. Zaradi samega proizvodnega procesa se je treba prilagoditi obratovanju peči. Sodelavci, ki so vezani na prevoze se lahko umijejo prej, ostali pa delajo do

konca dne. Dobili so pojasnilo tudi glede podražitev Fero-ligur, ob enem pa so jih opozorili na varčevanje z njimi.

JAVORNIK I — ADJUSTAŽA — Na sestanku delovne skupine Benedičič, dne 12. junija so razpravljali o problematiki obrata. Sodelavci Bauman je razpravljal o poprečni normi v adjustaži in vprašuje kako pride do takšnega %, ki je z ozirom na samo delo prenizek. Vprašuje tudi zakaj ni mogoče urediti črpalke pri žagi v kvalitetni lopi. Sodelavca Kolegar in Smolej sta predlagala, naj bi na žerjave v glavni lopi zaradi velike vročine v kabini, predvsem pa na žerjavu št. 70 namestili vetrila.

JAVORNIK I — ADJUSTAŽA — Delovna skupina Udir je imela sestanek 5. junija. Govorili so o problemih obrata, nato pa še o kadrovskih problemih v čistilnici. S prvim junijem so v čistilnici uvedli nadurno delo, ki je posebej stimulirano za vsakih osem ur za doseženo proizvodnjo. Ker je položaj glede čiščenja materiala vsak dan težji, vzrok pa je tudi občutno pomanjkanje delavcev, apelirajo naj bi se čimveč ljudi odločilo za nadurno delo. Predlagali so še naj bi na rafami št. 7 namestili pokrov nad vetrilom.

JAVORNIK I — TEŽKA PROGA — Sestanek so imeli 5. junija in obravnavali kadrovske problematiko v zvezi z ukinitvijo težke proge. Razen tega je vodja delovne skupine podal še informacijo o proizvodnji za maj in operativnem planu za junij. Imeli so nekaj pripomb v zvezi z valjanjem blumov in predlagajo, da se jim odobri neko poprečje obrata ali Železarne ali pa da norma ostane na ničli. Če norma ni dosežena niso krivi delavci in zato ne bi smeli biti prikrajšani pri osebnih dohodkih. Treba je tudi rešiti vlogo za delovno dobo s povečanjem za delovna mesta: vodja mize in vodja univerzalnega ogrođa, še prej preden bo težka proga ukinjena. Pripada jim tudi premija za valje za prvo polletje, seveda če ne bo zlomov valjev.

VALJARNA BELA — LINIJA REZANJA — Na sestanku 12. junija so obravnavali poročilo o izpolnitvi proizvodnega načrta v maju in operativnem načrtu za junij. Kritično je pomanjkanje vložka, pa tudi dobit (izplen) se je v maju v primerjavi z aprilom precej poslabšal. V zadnjem času so prejeli tri reklamacije od linije rezanja in dve od profilov, ki jih je bilo treba priznati. Končno so dobili odgovor tarifne komisije glede povečanja in usklajanja tarifnih postavk za nekatera delovna mesta. Odgovor je bil negativen in menijo, da komisija ni ravnala pravilno in zato predlagajo da vodstvo vloži pritožbo. Ponovno so obravnavali varnost pri delu. Ugotavljajo, da se poškodbe v glavnem zgodijo zaradi malomarnosti in nepazljivosti delavcev.

HVŽ — LUŽILNICA — Sestanek so imeli 12. junija. V zvezi z okrožnico št. 14, ki jo je izdal glavni direktor, je bilo rečeno, da v lužilnici že dalj časa delajo od ure do ure, ker so lužilne kadi založene z ustreznimi kvalitetami, med malico in ob menjavi izmen. Z ozirom na same pogoje dela, ker ventilacija ne deluje pa žerjavovodje delajo po 12 ur samo še do 1. julija. To je tudi rok za začetek del na prezračevalni napravi, ki je štiri mesece vskladiščena. Radi bi bili tudi seznanjeni z rezultati, ki so jih ugotovili ob meritvah ozračja katere je opravil kemični laboratorij. Težave bodo imeli zaradi dopustov in ne bo mogoče delati na tri izmene. Delavci vprašujejo ali niso upravičeni na nekaj procentov zaradi otežčenega dela.

HVŽ — POCINKOVALNICA — Sestanek so imeli 9. junija. Vsi prisotni so bili seznanjeni z vsebino okrožnice št. 14, ter z zaostritvijo tehnološke in delovne discipline. Pripombe so bile na račun pogostih zamud vlaka, ki pripelje iz Ljubljane. Ker še vedno ni urejeno prezračevanje in odvajanje kislinjskih hlapov so delovni pogoji slabi. Vprašujejo kako je z delovno dobo s povečanjem in kaj je s skupinami oziroma povečanjem skupin drugim pocinkovalcem.

HVŽ — ŽICARNA — Delovna skupina Pokljukar je imela sestanek 5. junija. Navzoči so bili opozorjeni, da je treba začeti z obratovanjem ob uri, da malica traja 30 minut, in da stroje lahko ustavijo 20 minut pred koncem dne. Delavci menijo, da naj disciplino najprej pokažejo vodilni in administrativno osebje. Za njih je disciplina norma. Opozorili so še na težave, ki jih imajo zaradi čakanja na malico, zlasti na dopoldanski izmeni, zlasti ko je tudi precej delavcev od gradbenih podjetij. Dalje so imeli pripombe tudi glede higienskih prostorov in v tako kratkem času ne morejo vsi priti na vrsto za umivanje.

OBISKALI SMO...

Sindikalni odbor plinske in vodne energije

Naš pogovor s predsedniki sindikalnih odborov smo v tem tednu nadaljevali v obratu plinske in vodne energije. V zanimivem pogovoru je predsednik sindikalnega odbora tovarniš Karel Jensterle navedel nekaj misli o delu njihovega sindikalnega odbora o problemih obrata nasploh in se dalj časa zadržal pri obveščanju članov sindikata o vprašanjih, ki jih obravnavajo na sejah.

V prejšnjih letih so imeli tako kakor v drugih obratih zbor delovne enote, ki je imel tudi več pristojnosti in so lahko o določenih problemih zavzeli ustrezna stališča in sklepe. Te sestanke so v zadnjem času zamenjale delovne skupine, ki jih imajo v njihovem obratu pet. Njihov obrat je po svoji specifičnosti in nalogah, ki jih opravlja v proizvodnem procesu železarne, razširjen od Hrenovice do valjarn Bela, njihovi sodelavci pa so tudi v Javorniškem rovtu. Torej je že od nekdaj oziroma veseskozi težava glede sestajanja. Že tri leta delajo po sistemu 4 + 1, težave pa je tudi v tem, da je na nekaterih delovnih mestih zaposlen le po en delavec — strojnik. To pomeni, da je težko pogostejše organizirati seje sindikalnega odbora ali pa seje delovnih skupin. Važno vlogo pri obveščanju imajo osebni stiki vodij delovnih skupin, ki obveščajo delavce o najbolj važnih vprašanjih s katerimi se ukvarjamo v Železarni. Ker so posamezna delovna mesta drugo od drugega tudi zelo oddaljena, obveščajo člani sindikata o najbolj aktualnih vprašanjih v obliki kratke informacije včasih tudi prek telefona.

Se najbolj ugoden je položaj v peti delovni skupini (delavnica, obratovodstvo), kjer je možno organizirati sestanke in se pogovoriti o določenih vprašanjih z delavci.

Stalna oblika dela sindikalnega odbora je tudi v tem, da skrbi oziroma pomaga članstvu. Še prej ko je obstopala delovna enota, je bil na sestanku zbora DE sprejet sklep, da pomoč v primeru bolezni lahko dobi vsak član, ki boluje več kot dva meseca. Ker so imeli precej takih primerov so sklep spremenili v toliko, da pomoč dodeljujejo članom sindikata ki bolujejo več kot tri mesece, enkratna pomoč pa znaša 100 N dinarjev.

Lani je bilo iz obrata plinske in vodna energija upokojenih več sodelavcev. Poslovilnega večera se je udeležilo sedem upokojencev, vsak od njih pa je dobil v spomin sliko objekta kjer je bil zaposlen. Tudi sicer je poslovilni večer potekal v prijetnem razpoloženju.

Naš pogovor smo nadaljevali o športni dejavnosti v obratu. Predsednik Jensterle je povedal, da se mlajši sodelavci zanimajo za šahiranje, streljanje, kegljanje in plava-

nje, v zimskem času pa za sankanje in smučanje.

Tudi na tem področju je težko organizirati večjo udeležbo na posameznih tekmovanjih zaradi opisanih delovnih pogojev in velikega obsega, ki ga ima obrat v Železarni.

Povezava sindikalnega odbora z obratovodstvom in samoupravnimi organi ter mladinsko organizacijo je zelo dobra, prav tako tudi s tovarniškim odborom osnovne organizacije sindikata. To pomeni, da probleme, ki zadevajo neposredno njihov obrat rešujejo skupaj z obratovodstvom, samoupravnimi organi ter družbenopolitičnimi organizacijami, v kolikor pa gre za probleme, ki so širšega značaja in zadevajo Železarno pa se posvetujejo s tovarniškim odborom osnovne organizacije sindikata Železarne. Predsednik sindikalnega odbora je prisoten tudi na posvetih in sejah, ki jih organizira TOOOS in je sindikalni odbor tako sproti obveščen o vseh najbolj važnih vprašanjih, ki jih je nato tre-

ba posredovati članom sindikata.

Tudi v obratu plinske in vodna energija se srečujejo z občutnim pomanjkanjem strokovnih delavcev. Menijo, da bi moral kadrovske sektor biti pri sprejemu novih delavcev bolj pozoren. Kazalo bi to vprašanje urejati s pogodbenim odnosom, ki novo sprejetega delavca opozarja na odgovornost, ki jo ima do Železarne in obrata, kjer mu je dodeljeno novo delovno mesto. Ker temu ni tako, se zgodi, da delavec po enomesečni zaposlitvi odide z delovnega mesta, v obratu pa je že problem kje dobiti novega usposobljenega delavca za določeno delovno mesto. Trenutno jim do normativu manjka 17 ljudi, vendar pa v tej številki še ni vse zajeto. V obratu imajo zaposlenih nekaj upokojenih delavcev in invalidov, ki lahko tudi zapustijo obrat. V tem primeru to seveda položaj še težji.

Ob koncu še nekaj besed o izletih in oddihih. Lani so organizirali izlete po delovnih skupinah in tudi letos nameravajo obdržati tako običke, ki še najbolj ustreza. Delovna skupina, ki izlet organizira ima na voljo finančna sredstva, sicer pa si prizadevajo, da bi bilo na takšnih izletih čimveč sodelavcev. Za letovanje v naših počitniških domovih je precejšnje zanimanje in imajo mesta, ki so jih imeli na razpolago že zasidena.

Prijetno počutje v Biogradu

Te dni se je iz našega počitniškega doma v Biogradu vrnila skupina naših sodelavcev, ki je bila po zdravniškem navodilu oziroma nasvetu na brezplačnem letovanju. V šamotarni smo poiskali tri naše sodelavce in jih prosili, naj povedo nekaj o letošnjem bivanju v Biogradu.

MARIKA LONČNAR — Dnevi, ki smo jih preživeli v Biogradu so vse prehitro minili. Tudi potovanje z letalom tja in nazaj je bilo za nas vse posebno doživetje. V dneh od 6. do 18. junija je v počitniškem domu železarne v Biogradu bilo res prijetno. Prvi dan je bilo nekoliko deževno, vse naslednje dni pa je bilo dovolj prilike za sončenje in kopanje v morju. S prehrano smo bili zadovoljni, prav tako pa tudi z upravnikom in ostalim osebjem našega počitniškega doma, predvsem zaradi njihove pozornosti do nas. Na sploh menim, da je bivanje ob morju bilo za nas vse tudi iz psihičnih razlogov zelo koristno. Tako spoznaš, da je še nekdo, ki skrbi za zdravje in počutje ljudi, ki so potrebni zdravja. Seveda pa na počutje vpliva

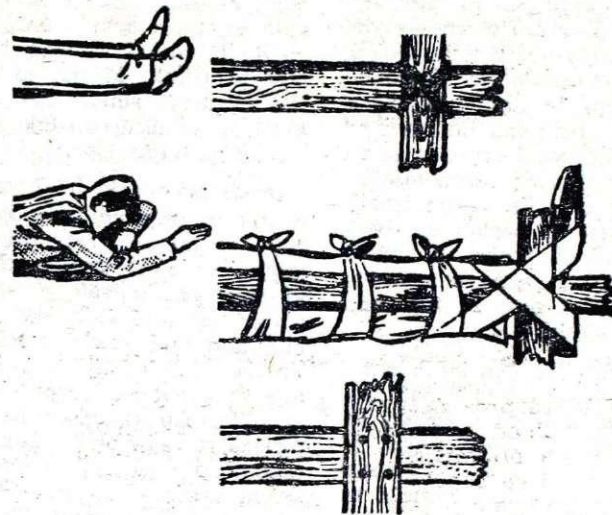
tudi sonce, morje, prehrana in vse drugo.

MARIJA HERMAN in IVAN SORN — Ob vrnitvi iz Biograda najprej hvala za vse kolektivu, za vso skrb in pozornost pa osebju našega počitniškega doma. Ivan Sorn, delovodja v šamotarni, je bil že tretjič s tako skupino na morju, toda pravi, da je bilo letos v tem času izredno vzdušje. Bilo je lepo vreme, obroki hrane so bili izdatni, po potrebi pa je lahko dobil vsak tudi dodatno hrano, poleg tega pa je bilo dovolj možnosti za zabavo. Tako se je celotna izmena z letalom vrnila na Jesenice zelo zadovoljna. Pot z letalom je bila kratka in za marsikoga pa tudi enkratno doživetje. Z nami je bila tudi medicinska sestra tovarišica Cegnarjeva, ki je bila zelo skrbna in bila vedno pripravljena, da nam če je treba tudi pomaga. Tudi njej in vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je bilo okrog 120 sodelavcev in sodelavk zelo zadovoljnih iskrena hvala. Prepričani smo, da smo si nabrali v Biogradu novih moči, ki nam bodo koristile pri našem delu v obratu železarne.

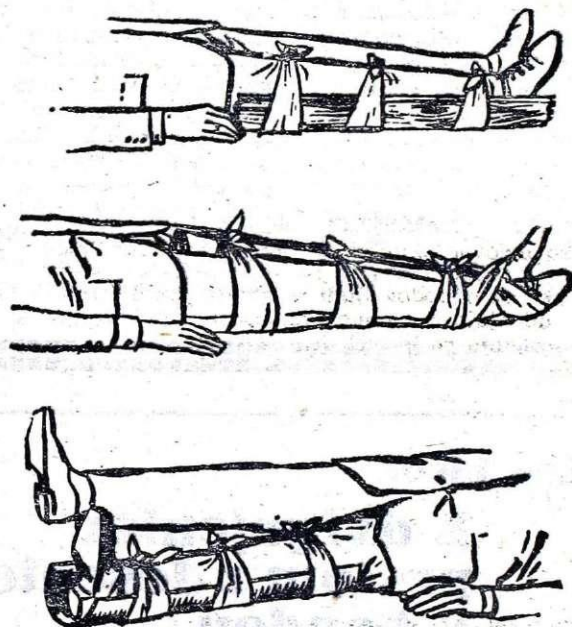
Slavko Tarman

Prva pomoč pri elementarnih nesrečah

10

Golenico je mogoče umiriti s kosom deske, letve in drugim.

Prenos poškodovanega.

Najhujši dan v tednu je bil petek. Ta dan so pretepali. Od 25 do 100 udarcev so dobile »obsojenke« na tepežni kozi, na kateri so jim glave in roke na obeh koncih visele navzdol. Veliko so jih odpeljali v bunker, vendar sem videla samo eno, da se je vrnila z berglami. Povedala je, da so jo vsak dan dajali do vratu v mrzlo vodo, kjer so jo pustili tako dolgo, da je omedlela. To je vzdržala samo 14 dni. Ker so ji noge popolnoma odpovedale, so jo odpeljali na revir in na njej poizkušali razne injekcije. Ko se ji je stanje izboljšalo, so jo poslali na blok z berglami. Samo ob mislih na bunker sem se zgrozila. To je bil moj in naš največji strah.

V teh letih sem kljub temu napravila dve taki napaki, zaradi katerih sem komaj za las ušla tej veliki kazni. V šivalnici 3 sem šivala ženske kombineze iz lepe flanelke, te pa sem skrivaj odnašala, tako kot vsaka, predvsem za Slovenke, ki so na novo prihajale. V tednu, ko sem imela nočno delo, je prišel transport iz Ljubljane. Pri kosilu so se mi tri dekleta, od ene sem poznala starše, potožile, da so dobile tako perilo, da se jim vse gnusi. Naslednje jutro sem vzela tri kombineze pod predpasnik, šla v stranišče in se oblekla. Nemka, ki je šivala na stroju pred menoj je kombineze štela, a ker so manjkale tri za polni kontingent, me je prijavila gestapovki v pisarni,

ta pa me je v delavnici ob navzočnosti vseh slekla in rekla moji predelavki ciganki Gizeli, da naj me takoj odpelje v bunker. Od strahu sem spreminjala barve in sem tako proseče gledala Gizelo, da se me je usmili, začela me je hvaliti in tako dolgo prosila zame, da je ta uniformirana hudoba le popustila. Za kazen me je premestila na težje delo v šivalnico 1. Hvaležna moram biti ciganki Gizeli, ki me je rešila sigurne smrti, ker za krajo in sabotažo so bile določene najhujše kazni.

Drugi primer je bil v zadnjih treh mesecih pred koncem vojne. Takrat nismo imeli več električnega toka, ki smo ga dobivali iz elektrarne na reki Odri, ker je bila tam huda bitka z Rusi. Takrat smo nekaj časa hodile za taborišče pospravljat v velikansko skladišče naropanega raznega blaga. Takrat sem neko jutro ostala doma skrita v svoji postelji v tretji vrsti pod stropom. Nekako ob deveti uri pride »es-manka«, ki je odgovarjala za naš blok v našo spalnico. Srce mi je od strahu razbijalo, ker sem bila prepričana, da mene išče. Nisem vzdihala in sem se na koncu naše vrste pognala na tla in pri vratih ven. Tekla je za menoj in kričala naj jo počakam. Jaz sem tekla v novo stranišče, ki je bilo dolgo čez 15 metrov in skozi okno ušla ven, tekla prek glavne taboriščne ulice za šivalnico 1 in daleč naokrog za tekstilno tovarno, kjer mi

Najstrašnejši dnevi

Vika Ambrožič

Spomini
iz
NOB

je na zadnjem vogalu odpo vedalo srce, da sem padla. Tu sem ostala vse do 12. ure, da so vse jetnice prišle na kosilo. Bila sem srečna, ker je ta hudobna ženska izgubila sled za menoj in tako sem bila rešena sigurne smrti.

Taboriščno vodstvo je hotelo na vodilnih mestih za blokovne ženske, ki so bile brezobzirne in hudobne, prav tako kot so pač bili sami. Take blokovne pa so bile za jetnice prava nesreča. Tako ali drugačno počutje na bloku je bilo odvisno prav od nje in njenih dveh pomočnic »štubovih«. Žalostno, da so prav eno tako blokovno našli med nami Jeseničankami. Ta, Jeseničanka, ki se še da-

nes sprehaja na Jesenicah, nas je tako razočarala, saj se je imela pred vojno za eno najboljših komunistk v naši občini. Udobje, katerega je uživala v tej funkciji, je zamenjala za svoje politično prepričanje in postala prav tako hudobna in neizprosna ter neusmiljena tudi do bolnih in do naših starih partizanskih mamic. Bila je blokovna na našem internacijskem bloku. Terorizirala ni samo nas Slovenke, ampak tudi dobre in zavedne žene drugih narodnosti, pred katerimi nas je bilo sram, saj je vedno kričala na nas »pac-ke zamazane«. Da res zamazane, prašne in ušive, smo se vsako jutro in vsak večer vračale z dvanaajsturnega de-

la. Toda v naši veliki kopalnici smo se vsako jutro in vsak večer umivale in obirale uši, poleti in pozimi, saj nas je samo to reševalo bolezni. Ona je bila pred to funkcijo na lažjem delu v skladišču oblek, sedaj pa je sedela na bloku v svoji pisarni in se pitala po mili volji, da je ogromno pridobila na teži.

Spomladi, leta 1944 je bil na revirju vsesplošni pregled. Mimo komisije zdravnikov in višjih oficirjev, je vsaka narodnost ločena korakala v popolni goloti. Ta dan smo Jugoslovanke izmed 23 narodnosti dobile prvo oceno za čistočo, ker nismo bile tako objedene od uši in v hrastah kot druge. Na to oceno smo bile zelo ponosne, zato smo

vzroki
kakovni,
kaj repni
ke je s
hla njem
v do ž
1944 je
unrani
boj vrat
ja razno
osamve
kinovčec
meji Ko
težki n
od Ko
pri dela
negledu
le borne
kaj da
De padal
iz Neki
na skem
čepuča i
silokovno
na venci
blo. Za d
še intern
jih po
brekovne
negledu
od vse
Ta se mi
Slo niti
me je i
može če
skematiz
dajala, s
od lepe
čepKranja
boja plju
ne. Tak
žalo doživ
njelo š
že na
lav je p
loču red
ni plini, i
zele prv
Klo bil
rednimsk

Leo Ličof

Z dvignjenim prstom z Jesenic v London

(nadaljevanje)

Čeprav nama nacionalni ponos tega ni dovoljeval, je vseeno zmagala utrujenost in po kratkem pogovoru sva se odločila, da sprejmeva policajev predlog. Potem, ko sva se pošteno umila, sva dobila vsak svojo celico in celo gorodej. Zaspala sva kot ubita. Naporen dan je bil za nama.

Ko so naju zjutraj policisti vrgli iz postelje sva bila dobro spočita in pripravljena za nadaljevanje poti. Hotela sva že oditi pa naju je neki policist naložil v njegov Mercedes in odpeljal domov na odlični zajtrk. Dobro podprta in opremljena s sendviči, ki jih je pripravila njegova soproga, naju je najboljši policist, kar sem jih srečal, odpeljal v kakšnih petnajst kilometrov oddaljeni Mainz, kjer je bil priključek na avtocesto.

Mislila sva štopati na Köln, pa sva imela neverjetno sre-

čo in dobila avto direktno do Düsseldorfa. Naletela sva namreč na bogatega nemškega delničarja tovarne Bayer in ravno tako kot midva je tudi on prihajal iz Rüsselsheima. Skupaj smo se peljali v Eltville, kjer je bil doma. Njegova hišna pomočnica nama je postregla s tortami in originalno Badlovo slivovko. Nato smo nadaljevali pot v 200 kilometrov oddaljeni Düsseldorf. Mimogrede smo se ustavili še v Wiesbadnu, kjer je najin voznik dal oprati avtomobil v avtomatični pralnici. Z zanimanjem sva si ogledovala to napravo, ki v kratkem času temeljito opere in posuši avto. Ker je imel najin šofer še nekaj drugih opravkov v Wiesbadnu, sva prosto uro potrošila za ogled mesta. Vsekakor čudovit kraj, v katerem je pa več Amerikancev kot Nemcev. V Wiesbadnu je namreč glavni štab ameriških vojaških sil v Zahodni Nemčiji. Ogromna

parkirišča so zasedena z ameriški limuzinami in samo v tem mestu je gotovo več rugby igrišč, kot pa v vsej Jugoslaviji. Pokrajina, skozi katero smo se potem vozili z letalsko hitrostjo (200 km/h), je bila zanimiva. Ob cesti sva videla mnogo naselij, katera so čudovito urejena. Gradiči in cerkve v gotsko-romanskem slogu, so se vrstili drug za drugim. Najlepše pa sva videla v Rimburgu in Montabanu. Videla sva tudi za naše razmere mnogo camping prostorov, ki stojijo kar ob cesti. Kljub temu, da je bila že dokaj hladna jesen, so bili večinoma zasedeni.

V Düsseldorf sva prispela pozno popoldne. Nadaljevala sva s štopanjem in imela srečo. Ustavila sva Mercedes, v katerem je sedel zavaljen Nemec, ki naju je odpeljal do Viersna. Ko sva mu povedala, da prihajava iz Jugoslavije z avtostopom, se mu je oko orosilo in na vsak način nama je hotel vsiliti 10 DM. Le s težavo sem mu razložila, da nama je štopanje hobi in, da nisva tako revna, da si ne bi mogla poti plačati. Na pravo nasprotje pa sva naletela v naslednjem avtu, kjer sta bila dva mladeniča tako navdušena nad najino potjo, da sta sklenila, da bosta naslednje leto tudi onadva potovala na avtoštop v Jugoslavijo.

Prehod nemško-holandske meje ni bil najbolj časten, kajti mejo sva prekoračila peš. Na meji naju je pozdravil simpatičen holandski gardist. Moje znanje holandsčine je skoraj enako ničli, toda vseeno sem bleknila nekaj holandskih, tako da smo se vsi trije pošteno masmejali. Ostale formalnosti smo opravili raje v angleščini.

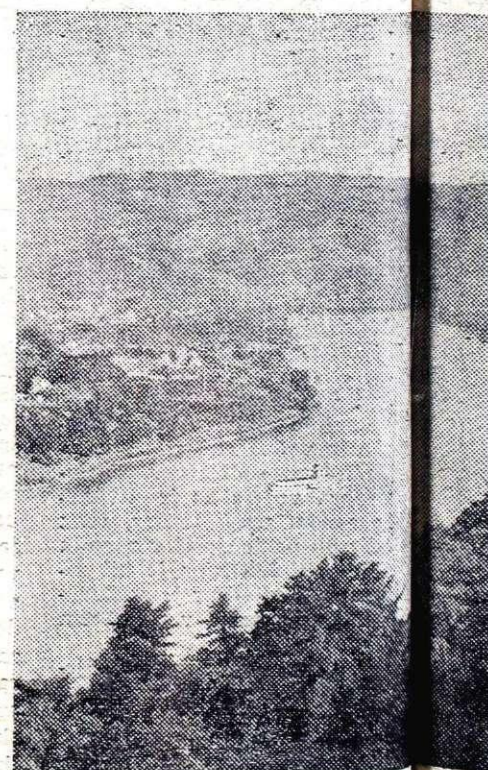
Iz Jugoslavije v Holandijo sva prispela točno v 53. urah. Najprej sva si ogledala obmejno mesto Venlo. Sonce, katero je metalo poslednje žarke, mu je dajalo čudovito podobo. Od sonca rdeče obarvana fontana, katera kraljuje sredi trga, je delovala veličastno. Krenila sva v center, kjer sva občudovala neverjetno estetsko urejene izložbe, kitajske restavracije in seveda prikupne Holanke. Na utrujenost in lakoto sva medtem pozabila, kajti mesto nama je bilo tako všeč. Vseeno je tudi želodec zahteval svoje in odšla sva v čajnico, kjer so nama za lično serviran čaj in pecivo tudi lično zaračunali. Ugotovila sva, da čaja nikakor ne bo dovolj za prestrašana popotnika, pa sva zato kupila raje kilogram kruha, poleg pa pojedla Gavrilovičev mesni doručak.

Za silo sita sva odšla na železniško postajo, od koder sva telefonirala v Maashees,

kjer so naju že čakali holandski prijatelji. Ker je bilo prepozno za štopanje, sva kupila karte za vlak in avtostoparja sta se peljala do Vierlingsbeeka z vlakom.

Na železniški postaji so naju že čakali znanci in v hipu

je veselo.
pona snic
paj peser
skit, kate
Hol nauč
slavdila
njajno va
kjer naju

Pot ju je vodila v dolini reke Ren

126.

Po tej prašni in brezčutni cesti hodijo vse življenje vsak s svojim trpljenjem, vsak s svojo bolečino. Treba je obojemu kljubovati, ali pa v očeh drugih postati slabič, ki ne zna prenašati težke usode, ki je naložena večini ljudi v sivem mestu že od rojstva, kakor da jih preizkuša, kako jo bodo nosili, jo spoznali in postali vredni lažje, boljše usode.

Naj bo trpljenje tako ali tako, naj bo bolečina taka ali taka, solz ne smeš pokazati, da ne obveljaš za slabiča.

Tega ljudem v sivem mestu ni treba dopovedovati. To jim je že prirojeno, kakor da je prišlo vanje podedovano že ob samem spočetju ali pa so to spoznanje vsrkali vase že z materinskim mlekom. Če je bolečina prevelika, se izjoči na samem!

Tudi Tine podzavestno čuti tako. Zato svojih solz na cesti ne bo kazal. Tudi pred Vregom, ki ga gre prosit za pomoč, ne bo zajokal.

Tako stopa po cesti ob hišah proti hiši, v kateri stanuje Vreg, a toliko da na pragu ne trči ob žandarja, ki prihajata iz hiše in (Tineta se presenečeno razpro oči) vodita čez prag Vrega, uklenjenega kakor razbojnika.

Tine obnemi, Vreg pa ga samo oplazi s pogledom, s čudno prezirljivim pogledom, nato pa se zravna, kakor da ga sploh ni opazil.

»Pa menda ne misli, da sem jaz pripeljal žandarje,« strmi Tine za Vregom, ki stopa uklenjen med žandarjema, nato pa se, sam ne ve zakaj, napoti za njimi. Brez moči je, da bi ta hip pomislil na koga drugega, ki bi mu lahko pomagal. Otopel in z mislijo pri mrtvi materi tava za patroljo, ki žene očetovega prijatelja po cesti in zadeva kdaj pa kdaj ob ljudi, prihajajoče od maše.

»Glej, glej, spet so ga prijeli,« govore nekateri s privoščljivostjo v glasu.

»Morda se bo zdaj spametova?«

SIVO MESTO

»Prej bo Sava nazaj tekla, kakor da bi Vreg prenehal biti komunist. Hujskač je! Nevaren človek!«
»Da, no, daj! Nevaren? Koliko pa jih ima za seboj? Verkmana, pijanca...«

»O, še jih je nekaj!«

»Na istem smo! V teh časih tudi naše zapirajo! Ali niso te dni zaprli celo kaplana Kreuzmanna?«

»Tiše! Tiše!«

»Le da ga niso gnali v okovih. Tudi temu bi jih lahko sneli. Ni zločinec, četudi je komunist! Ni človeško, da takole uklepajo človeka...«

Tako govore ljudje. Tine pa kakor da jih ne vidi in ne sliši. Za patroljo in uklenjenim Vregom-tava, dokler se ne zave, da je to tavanje brez smisla. Vregu ne more potožiti zaradi nenadne materine smrti.

Vreg mu ne more pomagati ali vsaj svetovati, kaj naj ukrene. Zato bo šel k Andi.

Toda Anda ni doma. Tinetu ne preostaja drugega, kakor da se vrne domov k mrtvi materi.

»Mama, mama, uboga mama...«

Mamin obraz pa je tako spokojen.

— Ne misli name, Tine! Moja sreča je že misel, da boš lahko ti nekoč srečen.

To so mamine besede. Ni še tako dolgo, ko mu jih je rekla.

»Koliko ljubezni v tvojem srcu, mama. Koliko ljubezni...«

In nič, prav nič ji te ljubezni ne more več vračati.

Ničesar več ji ne more dati v življenju...

Pa ji je še zadnjič govoril, kaj vse ji bo dal in storil zanj, mama pa ga je samo pobožala po laseh in mu rekla, naj ne misli preveč nanjo.

Nekoč bo imel ženo in družino.

Na ženo in na otroke bo moral misliti, da jih bo spravil k delu in kruhu.

Tako mu je rekla.

— Skrbi so to. Težke skrbi. Toda ta teža, ki jo na človeka grmadijo skrbi, ni le trpljenje, marveč tudi sladkost in sreča, ko človek doživi in spozna, da njegove skrbi niso bile zaman in da ni zaman delal, živel in trpel. O, vse to boš spoznal...

Te materine besede odpirajo v njegovi duši nove vrelce solza.

Ničesar več ne more storiti zanj. Samo za njen pogreb lahko še poskrbi, samo še za slovo od te kolibe in za njeno zadnjo pot.

Pa še tega ne ve, kako...

Tine se vrača zopet k mislim, zaradi katerih je iskal Vrega, da bi ga prosil, naj mu pomaga.

»Pa so ga odgnali žandarji.«

Moral bo vnovič k Andi. Anda je mamino prijateljico, saj je bila hči mamine prijateljice.

Ali pa bi stopil k Tonetovim ali pa — k Alešu Lagojniku?

Tineta vnovič zgrabi obup, smrt pa zopet dobiva tisto grozljivo in strahotno podobo ob misli, kako bodo že pojutrišnjem spuščali v grob mamino krsto.

To je težka misel, ki je nobene solze ne morejo odpraviti.

Dolgo stresa Tineta naval joka, preden se lahko odtrga od matere.

In ta jok ga spremlja vso pot do Aleševe kolibe...

4

Lagojnikova se z naraščajočim strahom in skrbjo sklanja nad otroško posteljo in gleda malo Ankico, ki jo kuha vročica, na njenem obrazu pa je čedalje več rdečih lis, ki spominjajo na tisto otroško bolezen, ki je pred dvema letoma pomorila toliko otrok v sivem mestu.

»Škratinka je. Škratinka,« si ji vedno bolj vsiljuje zaskrbljujoča misel, pa naj bi jo še bolj rada odgnala in v teh rdečih lisah, ki jih je Ankica polna po vsem drobnem telescu, videla ošpice ali tako drugo nevarno otroško bolezen.

Ankica je bila naposled vendarle cepljena proti škrlatinki! Cepljena pred dvema letoma kakor vsi otroci v času, ko je ta bolezen najbolj razsajala in morila.

V to bi rada žena voznika in grobarja Aleša Lagojnika verjela. A kaj ko ve, da so nekateri otroci kljub cepljenju dobivali škrlatinko in zaradi nje še vedno umirali ali pa jim je škrlatinka pustila kako drugo težko bolezen, zaradi katere so bili potem še mesece in mesece priklenjeni na posteljo.

Zato Lagojnikova ne more biti mirna, dokler se Aleš ne bo vrnil z zdravnikom, po katerega je šel takoj po južini (tako pravijo v sivem mestu kosilu). Pa ga še ni, še ni, čeprav je ura že dve.

»Mogoče doktorja ni doma,« se boji Lagojnikova.

Ko bi ne bila nedelja, lepa sončna nedelja, bi je ta skrb ne mučila. Tako pa je dan, ob kakršnem skoro nihče ne more vzdržati doma.

Topla pomlad je. Čeprav je šele 26. april, so se ključavnice na rovtarskih travnikih razcvetele. Kakor pa se te razcveto, ljudje ob nedeljah ne zdrže več doma.

»Najbrž je tudi doktor šel tja gor,« skrbi Lagojnikova, ker ima v mislih starega in najcenejšega zdravnika v sivem mestu. »Ne daj, bog,« se boji, da so njene misli resnične in ne samo prazen strah, da bi Aleš prišel domov brez zdravnika.

Tudi Ankičine oči so polne strahu. Vsaj Lagojnikovi se zdi, da jo Ankica gleda in čaka, kdaj bo prišel zdravnik in jo odrešil vročine, v kateri izgora in v kateri bo dogorela, še preden bo prišel stari doktor in ji pomagal. Mimo tega vidi Lagojnikova v Ankičinem pogledu tudi očitanje, ker nista z Alešom šla po zdravnika že prvi dan, ko je otrok zbolel. Čakala sta do danes, ko sta opazila, da je Ankica od trenutka do trenutka bolj slabotna in da pojema vidno kakor plamen, ki se nima z ničemer več hraniti in se hrani samo še z žerjavico.

»O bog, o bog, človek nikoli ne ve, kako se bolezen obrne.«

Lagojnikova si v srcu očita malomarnost do Ankičine bolezni, o kateri je sprva mislila, da je navaden glavobol in prehlad ali kaj podobnega, kar se pozdravi samo od sebe.

»Pa tudi Aleš... Aleš je bil brezbrizen, kakor da ni nič.«

Breme je pretežko, da bi ga nosila sama. Zato ga prelaga iz svoje duše na moža, kakor da je njegova krivda za poslabšanje otrokove bolezni večja kakor njena.

Združeno podjetje v I. polletju obstoja

(Nadalj. s 1. str.)

zacija pretrpel spremembo. Zasnova Jesenic kot integralne železarnice od rude do končnih izdelkov, je zaradi previsokih transportnih stroškov postala nerealna in s tem problematično amortiziranje del že zgrajenih kapacitet.

Kaj je mogla direkcija združenega podjetja v prvem polletju svojega obstanka velikega napraviti? Kljub dejstvu, da še nima v pogodbi predvidenega števila svojih strokovnih delavcev, pa so ob sodelovanju delavcev tovarni rezultati vendar vidni, in to na področjih:

- kratkoročnih posegov,
- srednjega in dolgoročnega usmerjanja.

Med kratkoročnimi posegi je letni gospodarski načrt za leto 1970. Ta nas zadržuje:

- za večjo solventnost,
- za vsaj minimalno akumulativnost.

Po petih mesecih lahko ugotovimo, da ta stremjenja v glavnem dosegamo. Naši dolgovi pri dobaviteljih so se od 1. 1. 1970 do 31. 5. znižali od 297 milij. din na 133 milij. din ali za 166%. Ugled tovarna se je s tem dvignil, blokada žiro računov se je znižala na polovico. Ta rezultat je bil dosežen v glavnem s pomočjo srednje in dolgoročnih kreditov, ki jih je oskrbelo v višini 56 in 51 milij. din združeno podjetje.

Tudi pogoj minimalne akumulativnosti oziroma rentabilnosti bomo računamo po rezultatih 5-mesečnega poslovanja, dosegli. Res je, da presežek dohodka po periodičnem obračunu prvega četrtletja, ki je relativno ugoden za vse tovarne in s tem za celotno združeno podjetje, še ne more biti osnova za prognoziiranje celoletnega dobička. Cene reprodukcijskega materiala so tako nestabilne, da se rezultati poslovanja iz meseca v mesec menjajo.

Ni podjetniške dejavnosti, če ni dobička, je osnovno načelo, ki mora veljati tudi za naše podjetje in za vse organizacije združenega dela. Donosnost proizvodno poslovne dejavnosti je le takrat popolna, če je dosežena ob primernih prejemkih delavcev in zadostnih sredstvih za enostavno reprodukcijo. Ta stremjenja naj bi slovenske železarnice dosegle na dva načina:

- znotraj organizacij združenega dela z učinkovitejšo prizadevnostjo za povečanje dobiti (izplena), znižanjem proizvodnih stroškov in izboljšanjem produktivnosti;

- pri zunanjih faktorjih za odpravo neenakopravnega položaja podjetij črne metalurgije.

Obe strani te naloge sta medsebojno pogojeni. Prvi del je izključno v naših rokah, drugi del pa je rešljiv z enotnim nastopom v predstavniških organih, asociacijah in denarnih zavodih.

Pomudimo se nekoliko več pri sebi. Nasplošno se npr. ve, da sedanji poprečni osebni dohodki niso spodbudni in da imamo za doseženo proizvodnjo vsaj 15% zaposlenih preveč, pa vendar je prizadevnost povečanja poprečnih OD z zmanjševanjem zaposlenih ali povečanjem proizvodnje slabo prisotna. V tem je tudi eden od razlogov, da se še nadaljuje proces, v katerem sposobni odhajajo, slabih in malo produktivnih pa se ne moremo otresti. S tem smo v začaranem krogu. Zboljševanje strukture zaposlenih in doseganje večje produktivnosti sta medsebojno pogojena, oba pa odvisna od višine osebnih dohodkov. Primerni prejemki so torej pogoj plodnejšega dela, večje delovne in tehnološke discipline in boljše poslovnosti. Uporno in brezkompromisno delo strokovno vodstvenega sestava je edina metoda, ki nas lahko izvleče iz začaranega kroga in na podlagi večje produktivnosti do večjih osebnih dohodkov ter večjega zadovoljstva v delovnih organizacijah. Oziroma se na letošnjih 5 mesecev poslovanja in ugotovili bomo, da s takimi dosežki ne moremo biti zadovoljni.

Od januarja pa do maja je združeno podjetje dalo 215 tisoč 932 t blagovne proizvodnje, od tega:

železarna Jesenice	144.721 t
železarna Ravne	39.517 t
železarna Štore	31.694 t

Ker je ta dosežek le za 0,3% nad poprečno blagovno proizvodnjo preteklega leta, je to naše prvo opozorilo in simptom, da znotraj združenega podjetja nismo izvršili vsega, kar pogojuje višje globalne osebnih dohodkov in donosnost proizvodne dejavnosti. Upoštevati je namreč treba, da smo dosegli vrh jugoslovanske in svetovne konjunkturalne in dodatno tudi dejstvo, da zaključujemo obdobje velikih investicijskih del in da stalno vključujemo nove proizvodne naprave.

Blagovne proizvodnje so poprečno mesečno posamezne železarnice dosegle:

- Jesenice 28.944 t, kar je v primerjavi s poprečjem lanskega leta 2,9% manj,

- Ravne 7.903 t, kar je proti poprečju lanskega leta 3,8% več in

- Štore 6.338 t, kar je proti poprečju lanskega leta 11,8% več.

Da bi realnejše lahko ocenili te dosežke, moramo upoštevati tudi število zaposlenih. Na Jesenicah je padlo na 5892 ali za 5,4%, na Ravnah se je dvignilo na 3528 ali za 3,7%, v Štorah pa je zopet padec na 2146 ali za 2,1%.

Iz tega sledi, da je večja produktivnost v blagovni proizvodnji dosežena v Štorah in na Jesenicah, na Rav-

nah pa stagnira. V realizaciji, tj. v vrednosti proizvedenega in prodanega blaga, so rezultati boljši. V petih mesecih je realizacija združenega podjetja znašala 606.252.850 din, od tega je prispevala

železarna Jesenice	372.182.000 din ali 61,5%
železarna Ravne	164.867.000 din ali 27,1%
železarna Štore	69.203.850 din ali 11,4%

Na zaposlenega so železarnice dosegle mesečne realizacije:

— Jesenice	12.634 din ali 15,6% več kot lani
— Ravne	9.345 din ali 8,5% več kot lani
— Štore	6.450 din ali 16,9% več kot lani

Celotno podjetje je tako doseglo 10.483 din na zaposlenega mesečno ali 13,2% več od poprečja leta 1969.

Ti dosežki pa nas ne smejo zavesti, saj se moramo zavedati povišanja cen valjanega in vlečenega jekla ter drugih izdelkov. Poprečni osebni dohodki so v petih mesecih letošnjega leta znašali za celotno podjetje 1.262,5 din, kar je 11,2% več kot lanske leto, posamezne železarnice pa so jih izplačale:

— Jesenice	1252 din ali 10,5% nad poprečjem lanskega leta
— Ravne	1289 din ali 10,5% nad poprečjem lanskega leta
— Štore	1248 din ali 14,2% nad poprečjem lanskega leta

Iz navedenega se vidi, da so naši poprečni osebni dohodki rastli hitreje od povečanja produktivnosti dela, izračunane iz dosežene blagovne proizvodnje na zaposlenega. Ta premik je razumljiv, boljše pa bi bilo, da bi blagovne proizvodnje dosegli 10% več in za tak odstotek tudi dodatno povečane mesečne prejemke. S takim dosežkom bi zavrnili odhajanje kvalificiranih delavcev in gradili osnovo za nove, višje proizvodno poslovne dosežke.

Ko govorimo o dosežkih prvih petih mesecev, ne smemo pozabiti na gospodarnost z obratnimi sredstvi. Kupci, ki vežejo znatna naša sredstva, so se v tem času popravili, terjatve so na dan 31. maja znašale 300 milijonov din, kar je 43,5 milijonov ali 12,7% manj od začetka leta. Najbolj so znižale kupce Štore na 72,4%, Ravne na 75,8%, na Jesenicah pa je pri tej prizadevnosti dosežek skromen, s stanjem 177,2 milijona din terjatev so le za 1,4% nižje od začetka leta.

Znatno večji dosežek je pri naših dolgovih do dobaviteljev.

Na Jesenicah so ti padli za 45,4%, na Ravnah za 63,8% in v Štorah za 53,4%.

Kot je bilo že uvodoma rečeno, naši dolgovi so se znižali predvsem s pomočjo dodatnih kreditov in delno s pomočjo medsebojnih poravn.

Zaloge materialov so naslednje važno merilo gospodarnosti in produktivnosti kapitala. V primerjavi z začetkom leta so se skupne zaloge združenega podjetja dvignile po stanju 31. 5. za 1,6% in znašajo 431,5 milij. din, kar je 3,62 mesečnih realizacij. Tako stanje je sigurno previsoko, razdeljene pa so:

- 53,4% sestavljajo surovine in pomožni material, tj. razred III,
- 41% polizdelki, tj. razred V,
- 5,5% pa sestavljajo zaloge gotovih izdelkov.

Kot po obsegu tako tudi po strukturi te zaloge niso ugodne. Količina kvalitetnih gotovih izdelkov na skladiščih je relativno skromna. V posameznih železarnah so konec maja imeli v primerjavi s poprečjem lanskega leta:

— Jesenice	95,4% zalog
— Ravne	113,3% zalog
— Štore	109,6% zalog

Ravne zakonito rastejo v zalogah tudi v letošnjem letu in s stanjem 133,2 milij. din vežejo 4,4 mesečno realizacijo. Posebno problematična v tej železarni je nedovršena proizvodnja, ki sestavlja 58,5% vseh zalog te železarnice, kar je 16% več od lanskega leta. Zaradi večstopenjske predelave je večja zaloge nedovršene proizvodnje na Ravnah razumljiva, na splošno pa lahko ugotovimo, da so v vseh železarnah zaloge previsoke, saj so npr. kljub težavam z nabavami v razredu III za 6,7 % višje zaloge od poprečja lanskega leta. Tako visoko stanje pa nam kljub temu ne omogoča nemotene proizvodnje, ker imamo nekaterih materialov na pretek, drugih pa primanjkuje. Enotna evidenca vseh zalog bo ena od važnih nalog, ki jo mora združeno podjetje doseči že v letošnjem letu. Sem spada tudi centralizacija nabave, in sicer tako, da se bo ta razdelila med posamezne organizacije združenega dela, pogodbe pa sklepale za potrebe celotnega podjetja.

Direkcija združenega podjetja se je v prvem polletju svojega obstanka, zvezana z velikimi težavami, začela oblikovati v svoj v ustanovni pogodbi predvideni obseg. Pri tem sta dva osnovna problema:

- prostor in
- kader.

Vsi poskusi pri občinskih organih, asociacijah, delovnih organizacijah in privatnikih, da bi direkcija dobila v Ljubljani lokacijsko primeren prostor, so do pred kratkim bili neuspešni. Tudi zadosti realna možnost, dosežena z dogovorom v Kreditni banki in Metalki, da se po izselitvi banke v nove prostore vselimo v stavbo stare Metanke, je ostala brez uspeha, potem ko se je gradnja

objekta na Trgu revolucije zavlekla do jeseni. Z razumevanjem Metalurškega inštituta pa se nam je pred kratkim odprla možnost, da v stavbi te naše osrednje raziskovalne dejavnosti do konca avgusta dobimo 5 poslovnih prostorov. Prednost te rešitve, za katero se zahvaljujemo vodstvu in samoupravnim organom inštituta, je velika:

- integralnost raziskovalne dejavnosti celotnega slovenskega železarstva bo bolj prisotna;

- direkcija ne bo imela skrbi za vzdrževanje prostorov, lahko pa se bo posluževala tudi knjigovodskih storitev, kar pomeni, da bo sestavljena samo iz strokovnih delavcev.

Težje je na področju kadra. Poleg generalnega direktorja je za področje računovodstva, evidence in drugih del že zaposlen dipl. ek. Albin Černjak, vodstvo sektorja proizvodnje in razvoja bo 1. 7. prevzel dipl. metalurški inž. Milan Marolt. V dogovoru smo z dipl. pravnikom Miho Potočnikom ml., da se 1. 9. vključi v naše podjetje in konkurira za mesto sekretarja podjetja, kjer bo delal na samoupravnih zakonodajih ter pripravljanju pogodb za poslovne in druge aranžmaje. Poleg stalnih imamo tudi dva honorarna strokovna delavca za finance in ekonomiko, ki kot svetovalca pomagata direkciji.

Težave pri sestavi direkcije so delno posledica težkega ekonomskega položaja, problemov pri oblikovanju direkcije, predvsem pa ugodnih dohodkov, ki jih imajo sposobni delavci na dosedanjih delovnih mestih. Kljub težavam na podlagi dosedanjih razgovorov, lahko pričakujemo, da bomo do konca letošnjega leta direkcijo imeli sestavljeno po predvidenem načrtu. Opreznost pri sprejemanju ljudi pa je razumljiva, saj je bolje čakati na sposobne, kot prehitro sprejemati neustrezne delavce. V svoji dosednji praksi se v smislu dogovora na delavskem svetu za izvrševanje svojih nalog direkcija poslužuje strokovnih delavcev iz organizacij združenega dela. Delo na načrtovanju, organizaciji, reševanju operativne problematike, proizvodnje in razvoja se v glavnem vrši v stalnih in občasnih grupah. Praksa timskega dela bo tudi v prihodnje ostala glavna metoda usklajevanja in razvijanja slovenskega železarstva. Med temi je posebno treba omeniti tim direktorjev — generalnega direktorja in glavnih direktorjev tovarn, ki se sestaja enkrat tedensko ter sprejema operativne posege in predloge za samoupravne odločitve.

Slovenija in s tem ZP Slovenske železarnice zaradi pomanjkanja kapitala ne more imeti ambicij za proizvodnjo

surovega jekla preko lastnih potreb. V srednjeročnem načrtu zato ne predvidevamo gradnje nobenih novih talilniških kapacitet, temveč predvidevamo z intenzifikacijo tehnološkega postopka doseči 800.000 t jekla letno, kar bi pomenilo 440 kg na prebivalca. Ker nimamo lastne surovinske osnove, tudi v obdobju do leta 1985 nimamo ambicij razen tehnološkega obnavljanja in modernizacije poleg že obstoječih graditi nove talilniške naprave.

Oskrbovanje s polizdelki, gredicami in slabi naj bi pri združenem podjetju v prihodnje postalo važno dopolnilo lastne proizvodnje jekla kot vložka tople in hladne plastične predelave v končne izdelke. Tudi železarna Sisak ima zasnovano podobno proizvodno poslovno politiko, zato smo pristopili k ožji povezavi severozahodnih železarn. Železarna Sisak in ZP sta 28. maja tl. že osnovali koordinacijski odbor, ki v svoj program vključuje:

- usklajevanje in aktivizacija tržno raziskovalne dejavnosti,
- koordinacijo tehnoloških raziskav,
- usklajevanje srednjega in dolgoročnega razvojnega načrtovanja,

— enotnost v reševanju kratkoročne operative problematike in pri oblikovanju stališč za jugoslovanske asociacije.

Poleg osrednjega odbora sta osnovana tudi dva teama:

1. za področje marketinga
2. za področje tehnoloških raziskav.

Naslednja etapa povezave bo sklenitev pogodbe o medsebojnem poslovnem tehničnem sodelovanju. Ožja povezava z železarno Sisak že daje rezultate. Ob sodelovanju osrednje raziskovalne institucije slovenskih železarn Metalurškega inštituta Ljubljana in Metalurškega inštituta Sisak ter projektantske organizacije te železarne je v izdelavi študija za najoptimalnejšo rešitev izgradnje koksarne na morskem obali, ki bi pomenila pocenitev oskrbovanja s tem redukcijskim materialom slovenskega in hrvaškega železarstva ter litarstva. Izdelujejo se komparativne rentabilnosti izgradnje koksarne v Splitu, Bakru, Plominu in Kopru. Vse te lokacije se delajo s predpostavkami, da bo:

- koks, dostavljen potrošnikom, cenejši od koksa iz Lukavca,
- koksarna imela zmogljivosti za kritje sedanjih potreb okrog 400.000 ton letno,
- odprta možnost povečanja kapacitete za potrebe Vöesta okrog 700.000 t letno, ki naj bi po dosedanjih razgovorih bil vključen kot so-investitor,
- odprta možnost naprave za proizvodnjo metaliziranih pelet kot važnega vložka za proizvodnjo surovega jekla v prihodnosti,

— prostorno dana možnost gradnje naprave za proizvodnjo surovega jekla — surovega jekla in ulivanja polizdelkov, gredic in slabov za obstoječe železarne.

Ta projekt je prvo večje delo, ki že pomeni oblikovanje enotnih stališč pri naslednjem 15-letnem razvoju jugoslovanske črne metalurgije. V njegov sestav spada tudi skupna prizadevnost, ki poteka prek Rudisa Trbovlje na področju oskrbovanja z bogato rudo iz Gvineje. Na tem terenu smo prisotni v vključitvi v družbo Mifergui, ki bo gvinejsko železovo rudo eksploatirala.

Z železarno Sisak smo oblikovali tudi enotno stališče do predloga, da se s pomočjo kredita mednarodne banke za obnovo in razvoj izdelave posebna študija optimalnosti proizvodnje in razvoja črne metalurgije v Jugoslaviji. Menimo, da s pomočjo priznanih inozemskih konzulentov lahko pridemo do najobjektivnejših predlogov urejevanja in razvoja jugoslovanskega železarstva, zato smo od Združenja jugoslovanskih železarn zahtevali pristanek sodelovanja v tej akciji, sproženi na pobudo Zveznega izvršnega sveta.

Naše podjetje se zaveda nakopičenih slabosti in navad naših delovnih organizacij, ki so ovira dobremu gospodarstvu in revolucionarnim organizacijskim in tehnološkim spremembam. Za borbo proti tej starostni boleznini iščemo zdravilne izven podjetja. S pomočjo OECD smo angažirali norveško firmo IKO, specializirani svetovalec g. Strugstad že izdeluje predlog makro organizacije direktorije in organizacij združenega dela. Donosnost, ki je osnovno izhodišče vsake podjetniške dejavnosti, je vodilo njegovega dela. Ta firma bo v naših tovarnah delala še na naslednjih področjih:

- uvajanje elektronske obdelave podatkov,
- uvajanje sistema neposrednih stroškov,
- organizacije marketinga in načrtovanja proizvodnje,
- organizacije materialnega poslovanja.

S pomočjo strokovnjakov IKO firme želi naše podjetje pospešiti proces modernizacije poslovanja v organizacijah združenega dela, da bi na sodobnejših osnovah lahko v prihodnje vodili zdravo podjetniško politiko.

Zavedamo se, da je za doseg pravo konkurenčne sposobnosti in proizvodnih rezultatov podobnih tovarn v inozemstvu potrebna velika angažiranost in prizadevnost vsega številčno skromnega strokovno vodstvenega sestava. To pa seveda ne bo dovolj, če se ob tem ne bo uredila tudi vrsta pogojev, ki so izven domene delovnih skupnosti. Program povečanja rentabilnosti za obdobje do leta 1973, izdelan v delovni organizaciji, kaže, da bi združeno podjetje v tem

obdobju kljub visokim anuitetam lahko doseglo skromno rentabilno sposobnost, in to s pogojem, da se:

- poveča sklad obratnih sredstev in zboljša struktura razpoložljivih obratnih sredstev,
- odpravi ozka grla in medsebojna integralna usklajitev doseže s kreditiranjem nabave dodatnih proizvodnih naprav,
- bonificira obresti, ki presegajo 4% obrestno mero za vse dolgoročne kredite,
- črta interkalarnе obresti JIB,
- odpravi obveznost plačevanja obresti od poslovnega sklada.

Skromen presežek vseh sredstev amortizacijskega sklada in dobička:

- 1971. leta 16 milij. din
- 1972. leta 30 milij. din in
- 1973. leta 31 milij. din

bi služil kot udeležba za nadaljnje investiranje v železarne. Na žalost pa moramo pri tem priznati, da je tak presežek dosežen le s tem, da je skoraj 80% predpisane amortizacije uporabljene za plačilo anuitet, kar onemogoča zasledovanje hitrega napredka tehnologije na področju proizvodnje in predelave kovin.

Prava rešitev slovenskega železarstva bi bila v občutnem podaljšanju odplačilnega roka ali v črtanju kreditov, danih iz OIF oziroma v izdatnem povečanju prodajnih cen, ki ni dosegljivo.

Sedanje poprečje osebnih dohodkov; v ilustracijo naveden primer — združeno podjetje Slovenske železarne 1250 dinarjev, Metalurška Ljubljana 1650 din, ki so odraz ekonomskega stanja in ne ustvarjalnega dela, sigurno ni spodbudno za zaposlovanje mladih kvalificiranih in strokovnih ljudi v tej industrijski veji. Brez zboljšanja ekonomskega položaja z urejevanjem organizacije, zboljšanjem tehnologije znotraj delovnih organizacij, olajšanja kreditnih pogojev in uvedbe izjemnih sistemskih posegov, ne bo možno dokončno realizirati 5-letne zasnove razvoja slovenskega železarstva, ki predvideva začetek in sklenitev svoje proizvodno poslovne dejavnosti pri potrošniku na teritorialno omejenem področju.

Potrošnja industrijskih izdelkov in razvoj kovinske predelave vodi v smeri velike porabe hladno valjanih trakov. Lani je uvoz tega materiala znašal 265.000 t, potrošnja pa bo z leti še rastle. Samo Gorenje, Tilki in Emo Celje za leto 1975 predvidevajo potrošnjo 120.000 t hladno valjanih trakov. Gradnja nove valjarne tega reprodukcijskega materiala na Jesenicah, kjer je vložek z novo zgrajeno valjarno toplo valjanih trakov že zagotovljen, največji investicijski poseg združenega podjetja v obdobju od 1971. do 1975. leta. V teku je že priprava za kredit Exim banke. Garancija bo prva ovira, ki jo bo potrebno preskočiti, ne bo pa

edina, pridružil se bo problem dinarskih sredstev in deviznega vračanja kredita.

Nova hladna valjarna na Jesenicah naj bi v začetku obratovanja dala predvsem asortimen za globoki vlek, pozneje elektro pločevino in nerjave vrste hladno valjanih trakov. Samo ta naložba bi zahtevala za zmogljivost do 150.000 ton 340 milij. din in za kompletni obrat do zmogljivosti 22.000 ton dodatnih 160 milij. din. Take obsežne investicije, ki bodo po zasnovi srednjeročnega načrta v celoti presegle 800 milij. din, namenjenih za osnovna sredstva, zahtevajo povezovalne denarnih zavodov, trgovine, neposrednih potrošnikov in združenega podjetja. V pripravi je sestanek KBHL, Slovenske železarne. Skupne naložbe, kjer bo nastopilo več vlagateljev, bodo edina metoda za izgradnjo hladne valjarne.

Prva izmena se je zadovoljna vrnila iz Biograda

Prva skupina dopustnikov, ki je prišla 6. 6. v Biograd se je vrnila spočita in zagoreta v zadimljene in mrzle Jesenice. Ko smo pristali z letalom v Zadru, nas je pozdravil dež in mrzlo vreme. Za večino izmed nas je bila vožnja z reaktivcem edinstveno doživetje, saj smo se mnogi vozili prvič. Z višine 8000 m je bil prekrasen pogled na majhne hišice in na puhaste oblake pod nami.

Sprejeli so nas dežniki in skrbelo nas je že, če bomo morali ves dopust preživeti pod streho. Toda kmalu se je zjasnilo in sonce je pripekalo, kot pri nas na Jesenicah v mesecu juliju. Marsikdo ni poslušal naše medicinske sestre, ki ga je svarila pred prehudim izpostavljanjem soncu in posledice neposlušnosti so bile tu. Opekline in glavoboli so bili na dnevnem redu in sestra je imela polne roke dela z obvezovanjem in mazanjem.

Sicer pa je plaža odlična in voda zelo topla, tako, da je prišel na svoj račun tudi tisti, ki ni znal plavati. Pogrešali smo le kabine, kjer bi se lahko po kopanju preoblekli. Počitniški tabor jese-niških železarjev je resnično najlepši v Biogradu. To ne trdimo samo mi, temveč tudi tuici, ki jih je veliko na tem

Poleg hladne valjarne se naše podjetje prizadeva za širjenje večstopenjske predelave za širjenje večstopenjske predelave jekla tudi na drugih področjih z zasnovo, da bo vsaka od organizacij združenega dela imela v svojem programu tudi končne mehanske obdelane izdelke.

Sele po ureditvi proizvodnih zmogljivosti in tehnologije po srednjeročnem programu, kar naj bi dalo povečanje proizvodnje od 1400 na 2400 milij. din in produktivnosti za 50%, je možno pričakovati pravo podjetniško trdnost slovenskega železarstva.

Naše podjetje ima že zasnovane svoje cilje, ki pomenijo višje osebne dohodke in donosnost v vseh organizacijah združenega dela. Predvsem od tistih, ki so vdani razvoju in krepitvi slovenskega železarstva, je odvisno, če jih bomo končno dosegli.

območju. Ne samo zaradi objektov (dom in hišice, ki so res lične), temveč tudi zaradi izredne čistoče, saj so stezice vedno pometene, gredice oplete itd.

Za rekreacijo in zabavo je urejen prostor za balinanje in igrišče za gugalnicami za otroke. Za ljubitelje knjig skrbi Sonja. Ob večerih smo lahko zaplesali ob zvokih s plošč. Prejemali smo tudi železarja. Čudim pa se temu, da v Biogradu ni mogoče dobiti slovenskega časopisa ali revije, medtem ko je zastopana (glede časopisov) skoraj vsaka tuja država.

Pohvaliti moram tudi kuharje, saj je bila hrana obilna in odlična, čeprav v začetku nekoliko preveč slana; na intervencijo sestre pa je bila tudi ta napaka kmalu odpravljena.

Za zadnji poslovilni večer, so nam pripravili naši malčki prijetno presenečenje. Nekateri so stopili prvič pred mikrofoni in zapeli nekaj pesmic. Sledilo je tekmovanje požeruhov. No, naši kuharji so jim pripravili takšno specialiteto, da so jo le s težavo spravili pod streho. Sledilo so še druge šaljive točke in ples in tako smo končali 10-dnevni dopust ob prelepem Jadranu.

K. Frumenova

Delovno predsedstvo konference koordinacijskega odbora sindikata ZPSZ (29. V.)

Skupna seja obeh zborov skupščine občine Jesenice

V torek 23. junija je bila 12. skupna seja obeh zborov skupščine občine Jesenice. Za sejo je bilo predlaganih kar 11 točk dnevnega reda tako, da je zaradi obsežnosti razprav trajala skoraj pet ur.

Odborniki so najprej razpravljali o dobro pripravljeni analizi otroškega varstva v občini ter o programu nadaljnjega razvoja. V analizi ugotavljajo, da je v naši občini osem vzgojno varstvenih ustanov, ki pa so pretesne, saj se je število otrok v zadnjih letih več kot podvojilo. Z sedanjim stanjem ne moremo biti zadovoljni, saj ostaja brez varstva še dosti mladine. V prihodnjih petih letih naj bi zato na novo zgradili ali pa povečali zmogljivosti kar v sedmih ustanovah, za kar bi potrebovali približno 10 milijonov novih dinarjev.

Precej razprave je bilo tudi o predlogu za soglasje skupščine k uvedbi petdnevne pouka v šolah naše občine. Odborniki so imeli več pripomb glede varstva otrok ob prostih dnevih, vendar izkušnje iz drugih krajev in pa odločitve staršev, ki so se na vseh šolah izrekli za prosto soboto, so bile odločilne, da so sprejeli tako soglasje.

Bolj formalni sta bili razpravi o nekaterih spremembah in dopolnitvah odloka o podeljevanju Prešernovih nagrad ter razprava o prenosu ustanovitelskih pravic do vzgojno varstvenih ustanov na občino Jesenice.

Po odmoru je bila najprej na vrsti razprava o izdaji pooblastila svetu gorenjskih občin za naročilo izdelave regionalnega koncepta dolgoročnega razvoja gorenjske regije, ki naj bi ga pripravil inštitut za ekonomske raziskave v Ljubljani. V razpravo je posegel tudi inž. mag. Peter Kunc, ki je dejal, da smo bili na Gorenjskem, na Jesenicah pa tudi v Železnici do sedaj neelastični, da so nas marsikje prehiteli, ker so

smelo načrtovali svoj razvoj in nas s tem potiskali v stran. Prav zato se večkrat sliši ugotovitev, da smo razvita občina z nerazvitim gospodarstvom, pogostoma tudi nismo sposobni se odmakniti od sedanje tehnologije, zaradi tega pa so dobri strokovnjaki odhajali. Zato je nujno čimprej dobiti program dolgoročnega razvoja. Pri tem je opozoril, da bo treba še veliko delati, da bo treba osvajati nove proizvode in navedel primer da na Gorenjskem zelo majhne količine kvalitetnega jekla predelamo v končne izdelke. Ob koncu je opozoril še na metodologijo pristopa k izdelavi programa, pri čemer bi bilo treba izhajati iz delovnih organizacij preko občin do gorenjske regije, kar je skupščina tudi potrdila. Predsednik skupščine France Žvan je v svoji razpravi le še potrdil nujnost izdelave programa ter navedel da Gorenjska takega programa ni imela predvsem zaradi dosežaj neenotnega mastopanja.

Inštitut bo program dolgoročnega razvoja gorenjske regije pripravil v sedmih mesecih, veljal pa bo 800.000 novih dinarjev (jeseniška občina prispeva 160.000 novih dinarjev).

Odborniki so tudi potrdili program obnove in rekonstrukcije cest prvega, drugega, in tretjega reda na Gorenjskem, kot ga je pripravilo cestno podjetje Kranj. Po programu naj bi v naši občini v naslednjih petih letih uredili cesto od Most do Jesenic (svet gorenjskih občin predlaga prioriteto pri urejanju omenjenega odseka), rekonstrukcijo ceste od Jesenic do Hrušice, ureditev ceste z

razširitvijo nekaterih ovinkov na cesti od Mojstrane do Rateč ter od Podkorena na Korensko sedlo. V programu je predvidena tudi rekonstrukcija ceste na Vršč, rekonstrukcija in modernizacija ceste od Jesenc prek Poljan do Bleda ter delno popravilo ceste v Vrata. Odborniki so potrdili program s pripombo, da naj se panoramska cesta od Tržiča mimo Begunj konča v Žirovnici in ne v Lescah. Odborniki so se tudi strinjali s predlogom, da je treba pripraviti tehnično dokumentacijo za vse ceste, ki jih bo treba v prihodnjih letih urediti.

Burna pa je bila razprava o pritožbi stanovalcev treh blokov s ceste Revolucije glede vrtičkov, kjer naj bi po ureditvenem načrtu uredili zelenice. Stanovalci so se na sklep sveta za urbanizem, gradnje in komunalne zadeve, krajevne skupnosti in stanovanjske zadeve pri skupščini občine pritožili na skupščino SRS, ki pa je pritožbo odstopila v obravnavo komisiji za pritožbe pri skupščini občine Jesenice. Odborniki so imeli več predlogov, vendar so ob koncu izglasovali, da se pritožbi ne more ugoditi. Priporočili so le, da se poskuša z novim letom nuditi stanovalcem na Plavžu v bližini zemljišča, kjer bi se lahko posamezniki ukvarjali z vrtičkarstvom. Razprava je žal na trenutke presegla meje pristojnosti, saj so predstavniki omenjenih hišnih svetov očitali, da v skupščino občine niso bili izvoljeni odborniki, ki bi delali v korist občanov ter da je skupščina izvajala teror.

Jesenice so po številu prebivalcev peto slovensko mesto, pa je zato želja, da bi bile tudi po urejenosti na enakem mestu.

V dodatni točki so odborniki na predlog temeljne izobraževalne skupnosti razpravljali o spremembi šolskih okolišev v naši občini. Tako naj bi z novim šolskim letom otroke s Hrušice prešolali na osnovno šolo v Mojstrani, otroke z Blejske Dobrave pa ponovno na osnovno šolo na Koroški Beli. Osnovni namen predloga je izboljšati pouk na vseh šolah naše občine, z manjšim številom otrok na posameznih šolah pa narediti korak naprej pri varstvu predvsem tistih otrok, ki so takega varstva potrebni. Poleg tega je šola v Mojstrani zaradi majhnega števila otrok v nevzdržni situaciji, strokovna zasedba predmetov pa zaradi tega slaba, saj morajo posamezni učitelji poučevati tudi do pet predmetov.

Odborniki so imeli več pripomb in vprašanj, pa so zato na koncu razprave sklenili, da naj temeljna izobraževalna skupnost in svet za šolstvo, prosveto, kulturo in telesno kulturo pri skupščini občine Jesenice, do prihodnje seje pripravita bolj argumentiran predlog.

T. L.

Podpredsednik občinskega odbora ZZB NOV Karel Pureber, je izročil knjižne nagrade avtorjem najboljših nalog

Nagrajeni najboljši učenci za prosti spis »O domovini«

Na vseh osnovnih šolah jeseniške občine so učenci pisali domače in šolske naloge na temo »O domovini«. Na občinskem odboru ZZB NOV Jesenice so se odločili, da najboljša spisa nagradijo. S tem v zvezi je bila prejšnji petek, 19. junija v sejni sobi družbenopolitičnih organizacij manjša slovesnost, na kateri so nagradili 17 učencev. Podpredsednik občinskega odbora ZZB NOV Jesenice tovariš Karel Pureber je izročil prvi del zbornika Jeklo in ljudje s posvetilom naslednjim učencem:

Osnovna šola Kranjska gora: Edita Oitzel, Marija Lavrinčič in Zdravko Košir.

Osnovna šola Mojstrana: Karmen Potočnik, Silva Pretnar in Metka Svoljšak.

Osnovna šola Prežihov Voranc: Sonja Grzetič, Tatjana Zorko, Mojca Pesjak in Irena Arh.

Osnovna šola Tone Čufar: Dubravka Tavčar, Mojca

Pole, Irena Pergarc in Daniela Žurbi.

Osnovna šola Žirovnica: Sonja Rožanc, Erika Stern in Ludvik Župančič.

Sekretar občinske konference ZMS Zlato Vogrič je prebral dva najboljša spisa, ki sta ju sestavili Edita Oitzel in Daniela Žurbi, ter pesmico štirinajstletne Sonje Grzetič, učenke sedmega razreda.

Vsem nagrajencem je čestital tudi Franc Treven, predsednik komisije za ohranjanje tradicij NOB. Ob tej priliki se je zahvalil tudi učnemu osebju za prizadevanje in napore pri ohranjanju tradicij NOB. V imenu učencev sta se zahvalili učiteljici Branka Arih in Anica Kus, ter poudarili, da so izročena priznanja velika spodbuda tudi za nadaljnje delo pri vzgoji učencev o našem narodnoosvobodilnem boju.

B. B.

Peti zbor tabornikov Jugoslavije

Vsakihi nekaj let postavijo v naši državi taborniki skupno plateno mesto. Letos je zveza zaupala to nalogo tabornikom z Jesenic.

Ta velika manifestacija je že visela na nitki zaradi pomanjkanja denarja, vendar je zveza uvidela, da taka občasna srečanja se bo udeležilo okrog 6000 tabornikov iz vse domovine ohranjanja njen smisel in da jo zato ne smejo opustiti. Letošnjega srečanja se bo udeležilo okrog 6000 tabornikov iz vse države. Sestavljali bodo šest naselij, medvedki in čebelice pa bodo nastanjeni v šoli v Poljčah, ker so še premaladi, da bi spali pod šotori v gorenjskih razmerah.

Vso organizacijo nastavljanja in podiranja tabora bodo imeli domačini. Tabor bo stal na prostoru, ki ga imenujejo »Golf« med Vrbo in Lescami. To je državno zemljišče, ki se daje v najem kmetom. Spočetka so ga mislili postaviti pri Šobcu, na kar pa ni pristalo turistično društvo. To je povsem razumljivo, saj bi taka množica motila redne turistične goste ob jezeru. Ko pa so predložili nov prostor, se Radovljčani niso več upirali. Tabor bo od 2. do 12. ju-

lija pod pokroviteljstvom predsednika republike tov. Tita.

V času taborjenja, oziroma trajanja petega zbora tabornikov Jugoslavije, kot se bo uradno imenovalo srečanje, bodo na sporedu taborni ognji, tekmovanja v taborniškem mnogoboju in izleti v Bohinj, na Bled, na Stol in celo na Triglav. Sicer skoraj ni Jugoslovana, ki ne bi poznal zgornjega gorenjskega kota, a zdaj jim ga bodo Jeseničani pokazali поблиže. Zelijci si le lepega vremena. So navajeni slabih vremenskih razmer, toda Alpe in Karavanke so v sončni luči nepozabne.

Kolikor vemo, je Jeseničanom letos pogorela ob morju vsa vskladiščena oprema in le s težavo in z nabiralno akcijo spravljajo skupaj material. Zdaj bodo skušali dokazati, da njihov polet ni klonil in da zaslužijo vse zaupanje. Postaviti šotore, napeljati elektriko in vodo, organizirati tekmovanja in po tem vse skupaj podreti in pospraviti tako, kot da tam ni bilo ničesar, ni malenkost, obljubili pa so, da bodo zmogli.

J. Jekler

Izlet v Pulj

V soboto 20. in nedeljo 21. junija, je sindikalni odbor valjarne 2400 za svoje člane in njihove svojce organiziral izlet v Pulj.

Ker je bil prevoz organiziran z letalom z Brnika, je bilo za ta izlet veliko zanimanje v kolektivu. Predviden je bil tudi ogled ladjedelnice Uljanik, kateri pošilja naš kolektiv ladijsko pločevino. Izlet je realizirala jeseniška poslovalnica »KOMPASA«.

Ko smo se tako v soboto zjutraj prepeljali s Kompasovimi avtobusi na Brnik, smo že zagledali ogromen trup velikega DC-6, ki nas je kmalu za tem res dvignil iz megle do sonca. Mnogo se nas do tedaj še ni peljalo z letalom, posebno ne s tako velikim. Po polurnem poletu smo končno pristali v Pulju, od koder so nas z avtobusi prepeljali v mesto.

Kmalu nato so nas v Uljaniku lepo sprejeli in nam pokazali prave gigante moder-

nega ladjedelništva, med drugim tudi 200.000 BRT ladje, ki jih splavljajo v dveh delih v morje, nato pa jih spajajo v vodi. Res smo bili ponosni, da se tako velike ladje gradijo tudi iz naše pločevine. Pokazali so nam tudi zanimiv obrat, kjer izdelujejo velike motorje do 17.000 KS za ladje. Po ogledu ladjedelnice smo bili povabljeni na zakusko, kjer je vladalo pravo tovariško vzdušje.

Po ogledu ladjedelnice smo imeli še dovolj časa za kopanje. Odlična voda nam je odvzela utrujenost. Zvečer smo se spet prepeljali na puljsko letališče, od koder nas je ponesel domov veliki DC-6. To pot smo imeli nočno vožnjo in nepozaben pogled na razsvetljeno Ljubljano nam bo ostal za vedno v spominu. Ne bomo pa pozabili tudi priznanja Uljanikovih konstruktorjev, ki jih dajejo našim izdelkom, ko jih vgrajujejo v svoje velike.

LB

Gledališka dejavnost v občini danes in jutri

V petek, 19. t. m. je predsednik Joža Varl sklical 23. redno razširjeno sejo predsedstva sveta Zveze kulturno prosvetnih organizacij občine Jesenice. Osnovno vprašanje o katerem so govorili, je bila gledališka dejavnost v občini. To je prvi poskus bolj celostne obravnave gledališke dejavnosti v občini v odnosu na sedanje stanje in na bodoči razvoj. V okvir razprave sodi prav gotovo izredno bogata gledališka tradicija na Jesenicah oziroma v občini, v povojnem obdobju doseženi vrhunski dosežki in sedanja stagnacija, ne toliko same gledališke dejavnosti, kot odnosa občinstva do te zvrsti kulture.

Tako kot jeseniški kulturni delavci poskušajo najti pota in možnosti za premik iz sedanjega stanja, poskušajo tu-

di drugje v Sloveniji, vključno s poklicnimi hišami. Ob tem razmišljanju prav gotovo sodi v ospredje vprašanje:

ali so gledališke hiše oziroma družine s svojim repertoarjem in kvaliteto zadovoljevale potrebe gledalcev? Od poklicnih hiš, do amaterskih skupin, smo priča stalnemu iskanju najboljšega odrskega izraza. V tem iskanju so se nekateri zavzemali za evropsko zbiranje repertoarjev, drugi pa so s plehkimi deli poskušali zadovoljevati širok spekter zahtev gledalcev.

Jeseniški primer je še toliko bolj specifičen, ker smo na Jesenicah že imeli dovolj zrelo, vzgojeno in kritično gledališko publiko, ki pa je iz leta v leto bolj upadala, do današnjega, že skoraj kritičnega stanja. Prav gotovo pa je ob tem pojavu, poleg drugega treba tudi upoštevati nekatere specifičnosti Jesenic. Tu gre za socialni sestav prebivalstva, težko industrijo, triizmensko delo v železnici, geografske pogoje in drugo. K temu pa moramo, predvsem v zadnjem času, dodati še nekontinuirano delo naše osrednje amaterske gledališke hiše in sploh dramskih skupin v občini, neustrezne gledališke prostore in seveda izredno hitro rast tehnizacije in motorizacije, televizijskih sprejemnikov in drugih množičnih medijev v občini. Precej pomemben vzrok za tako stanje pa moramo iskati tudi v repertoarni politiki, v kateri nismo dovolj upoštevali različnih kategorij zahtevnosti gledališkega občinstva.

Seveda pa se ob vsem tem odpira tudi vprašanje stalne vzgoje gledališkega občinstva, oziroma gledališka vzgoja v družini, šoli, kulturnih ustanovah, društvih in organizacijah, oziroma vprašanje kulturne vzgoje nasploh. Brez tega si ne moremo zamisljati stalne rasti gledališke umetnosti niti kulture.

Vprašanje, ki sodi v ta okvir, je tudi vprašanje odrskih delavcev oziroma igralcev. Vključevanje novih igralcev in njihovo usposabljanje, je ena važnih nalog dramskih družin. To pa se povezuje tudi z vprašanjem družbenega priznanja tako odrskim delavcem, kakor tudi kulturnim delavcem nasploh, povezuje pa se tudi s pomanjkanjem strokovno dovolj usposobljenih režiserjev, ki bi lahko pokrivali tovrstne potrebe na območju občine.

Na terenu se je sicer v zadnji sezoni odrska dejavnost nekoliko razmahnila in kar je najbolj razveseljivo, da so v ospredje stopili mladi kadri, vendar pa v kvalitetskem pogledu ni bil narejen korak naprej, ravno zaradi pomanjkanja ustreznega režiserskega kadra. Terenske dramske družine, bi potrebovale tudi večjo pomoč v pogledu tehničnih uslug — kot so: scena, kostimacija in drugo, mnogo več pozornosti pa bi morali posvečati odrskim tekstom, ki so včasih na nižjem nivoju, kot so bili v čitalniškem obdobju.

Zelo široka in pestra razprava, v kateri so sodelovali

tudi gostje, je odprla množico vprašanj na katerih bo potrebno načrtno, dovolj poglobljeno in strokovno delati v prihodnje. Predvsem pa iz razprave lahko izluščimo naslednje naloge:

1. Načrtna in trajna vzgoja gledališkega občinstva in gledališkega kadra.

2. Izdelava sociološke študije, ki bi dovolj strokovno analizirala vse pojave, dejavnike, vzroke, stanje in tako dalje, ki bi jih morali upoštevati pri nadaljnji usmeritvi ne samo gledališke temveč nasploh vse kulturne dejavnosti v občini.

3. V repertoarni usmerjenosti je treba upoštevati vsaj navidezno delitev gledalcev na tri stopnje: to je gledalce z visokimi zahtevami, le-te bi morali zadovoljevati predvsem z gostovanji poklicnih hiš, nadalje srednje zahtevne gledalce, ki bi jih zadovoljevali predvsem z lastnimi stvaritvami in na manj zahtevne gledalce, katerih potrebe bi lahko zadovoljevali z gostovanji najboljših okoliških družin.

4. Za nadaljnji razvoj gledališke dejavnosti je potrebno tudi razširiti funkcijo osrednje amaterske hiše, to je amaterskega gledališča Tone Čufar. Le-ta naj bi poleg lastnih predstav vključeval tudi gostovanja, se postopno razvil v servis za vso amatersko dejavnost v občini in nosil osnovno breme in pobudo pri vzgoji gledališkega občinstva in kadra.

5. Proučiti je potrebno tudi možnost po večji integraciji gledališke dejavnosti v občini, predvsem z namenom dviganja talentiranih odrskih igralcev in kvalitete odrskih stvaritev.

Te osnovne misli povzete iz razprave, naj bi obenem služile bodoči kulturni skupnosti pri programiranju dramske kulture v občini in zagotavljanju ustrezne mate-

rialne osnove. Ker razprava o nadaljnjem razvoju gledališkega snovanja v občini sovpada s petindvajsetletnico amaterskega gledališča Tone Čufar in drugimi jubileji, bi bilo prav, da tem vprašanjem tudi drugi dejavniki v občini posvetijo večjo pozornost. Prav gotovo imajo v pogledu kulturne vzgoje zelo pomembno nalogo vse vzgojno izobraževalne ustanove, pa tudi družbeno politične organizacije v občini bodo morale od besed in deklaracij preiti k aktivnemu delu, snovanju in razvijanju kulturne vzgoje občanov, kot integralnega dela borbe za višjo kvaliteto socialističnih samoupravnih odnosov. Izobraževanje in kulturna vzgoja sta danes alternativni hitrejšega nadaljnjega razvoja samoupravljanja, humanizacije odnosov in sploh hitrejšega ekonomskega in družbenega razvoja.

Razširjena seja predsedstva Zveze kulturno prosvetnih organizacij je odprla in ponovno osvetlila številna vprašanja in težave, ki pa ne bi smeli ostati samo na papirju, temveč bi se morali za njihovo uresničitev stalno boriti na slehernem koraku in povsod in ne samo v kulturnih krogih.

Tako kot že na mnogih takih in podobnih posvetih, so tudi na tem pogrešili predstavnik občinskega družbeno-političnega življenja, čeprav so bili vsi vabljeni in seznanjeni z vsebino razprave na seji. Tudi zanje bi morala veljati potrebna družbena odgovornost, saj bi morali stati na čelu vseh teh prizadevanj, ne pa se izogibati takih in podobnih razprav, ki jih imajo v bistvu tudi oni v svojih delovnih programih. Res bi bil že skrajni čas, če hočemo preiti od besed k dejanjem, od inertnosti k večjemu delovnemu poletu, da zaostriamo družbeno odgovornost na vseh nivojih.

66 maturantov

Učni uspehi ob zaključku šolskega leta na jeseniški gimnaziji v celoti niso bistveno drugačni kot lani. Medtem, ko podatki o učnem uspehu za ostale razrede še niso urejeni, pa je za 4. razred gimnazije že znano, da je 66 dijakov izdelalo 4. letnik. Pri maturi je od teh 66 dijakov, 59 z uspehom opravilo maturo, 6 dijakov ima popravni izpit, eden pa je padel. Dijaki, ki so maturirali na jeseniški gimnaziji bodo vsi nadaljevali šolanje na višjih oziroma visokih šolah. Zanimivo je, da se jih je največ odločilo za prosvetno stroko, to je za študij na filozofski fakulteti, manj pa za tehnično smer in ostale fakultete kot so pravo in medicina.

Letos je tudi največje število dijakov, ki ima zagotovljeno štipendijo za nadaljnji študij. Republiška izobraževalna skupnost je precej štipendij dodeljevala že dijakom za študij na gimnaziji in tem dijakom zagotavlja štipendije tudi za visoko-

šolski študij, precej štipendij pa je dijakom zagotovljenih tudi od občinske skupščine in nekaterih gospodarskih organizacij.

Posebnost jeseniške gimnazije je izredno velika večina deklet in majhen vpis fantov na gimnazijo. Ti odidejo po končani osnovni šoli predvsem na srednje tehnične šole. Toda misel, da dijaki iz gimnazije na visoki šoli slabše uspevajo, kot pa dijaki strokovnih šol je zmotna. Analize so pokazale, da je za visokošolski študij primernejša širša izobrazba, ki jo nudi gimnazija, kot pa ozka pa čeprav strokovna izobrazba. Ravno zaradi teh ugotovitev bodo na gimnaziji v prihodnjih letih uvedli delitev pouka v 3. letniku v prirodoslovno - matematično in jezikovno - humanistično smer. In še en zanimiv podatek o jeseniški gimnaziji. Učni uspeh dijakov izven Jesenic, dijakov, ki se na Jesenice vozijo, je znatno boljši kot pa učni uspeh dijakov z Jesenic.

Ob koncu šolskega leta

Ko se ob zaključku šolskega leta 1969/70 zahvaljujemo vsem vzgojno-učnemu osebju, ki je 210 učnih dni polnilo glave učencev in dijakov z novim znanjem in spoznanji ter jih vzgojno bolj ali manj uspešno vodilo, nekaj misli o spremljanju dela šol.

Se vedno mnogi z mešanimi občutki in mnenji gledajo na delo ter uspešnost posameznih šol in posameznih učiteljev. Ta mnenja so večkrat pogojena z osebno prizadetostjo in subjektivnostjo, nemalo pa je dovolj objektivnih ocen in mnenj, kar pa v končni fazi samo potrjuje to, da ljudje spremljajo delo in uspehe naših šol in da taka ali drugačna mnenja o šoli le potrjujejo prisotnost družbe v delu šol kot kovačnice vsestranske razvitih osebnosti. V tem je tudi odraz prizadetosti družbe v razvoju šolstva. Javno izražanje mnenj pa ne pomeni, kar mnogi naši šolniki mislijo, zanikanje njihove prizadevnosti in naporov šolskem delu, ali zmanjševanje njihovega družbenega ugleda. Če bi bilo temu tako, potem šola ne bi bila ustanova posebnega družbenega pomena s sodelovanjem predstavnikov družbe v samoupravnem oblikovanju določenih vprašanj. Šole bi s svojo zaprtostjo, kar pa je povsem v nasprotju s socialistično pedagogiko, škodila le sama sebi v svojih vzgojno izobraževalnih prizadevanjih. Ker pa je šola odprta družbena ustanova, njeno delo poleg nekaj ti-soč staršev spremljajo tudi drugi občani, je razumljivo vse njeno delo in ukrepi, ter delo posameznikov na šoli toliko bolj izpostavljeno družbeni presoji in oceni. S tem pa se veča tudi njena odgovornost in odgovornost posameznih učiteljev na šoli. Ravno za to bi morali vsako tako ali drugačno javno izrečeno mnenje o delu šole ali posameznika, šoli pomeniti signal za objektivno soočenje z izrečenim mnenjem, ne pa užaljeno in enostransko reagiranje nanj. Nasprotno, šole bi celo same morale pred javnostjo odpirati določena vprašanja in s tem krepiti povezanost šole z okoljem. Odpirati vprašanja, ki ovirajo doseganje še boljših vzgojno-izobraževalnih uspehov.

Ob takem razmišljanju je naprimer zanimivo, da nekateri učitelji v privatnem pogovoru soglašajo s tako ali drugačno kritiko šole ali posameznika, ko pa to javno izrečeš, se tudi ti učitelji postavijo v »obrambo« kolektiva in njegovega ugleda. Pri tem pa se človek resno sprašuje, kaj bolj škoduje ugledu šole in učnega kolektiva, ali zapiranje oči pred napakami in slabostmi, ali soočenje z njimi in se z njimi tudi spoprijeti? Ugled pridobiti ali izgubiti ni mogoče s pisano črko, ampak z vestnim in zavzetim delom. Takim šolam in posameznikom tudi subjektivna kritika ne more škodovati, ker je javno mnenje o dobrih šolah in učiteljih prevladujoče.

Zapisane misli imajo en sam namen, pospešiti tudi večjo kritičnost znotraj samih šol v prizadevanjih, da se čimbolj dvigne in izenači kvaliteta šolanja. Da bi šola dosegla še boljše rezultate pri oblikovanju vsestranske razvitih socialističnih osebnosti, kar ne pomeni samo polniti glave učencev, pač pa buditi tudi njihovo intelektualno radovednost in kritično mišljenje, da bodo tako lahko postali subjekti družbenega dogajanja. V sedanjem obdobju, ko se socialistična pedagogika prelamlja med etatizmom in samoupravljanjem, je na naših šolah še kako potrebna kritična misel v snovanju samoupravne socialistične pedagogike. To pa hkrati pomeni, da se bodo učno-vzgojni kolektivi morali mnogo bolj kritično ukvarjati z učno-vzgojnimi vprašanji in manj z materialnimi in z delitvijo osebnih dohodkov, čeprav tudi to sodi v okvir prizadevanj za doseganje boljših vzgojnoizobraževalnih rezultatov. To pa pomeni, da se bodo morali odpreti tudi za mnenja izven šole.

V času, ko bodo šolska vrata zaprta, želimo vsemu pedagoškemu kadru in učencem sončnih in sproščenih dni, da bo start v novo šolsko leto 1970/71 čimbolj uspešen.

Jeseniški par na zveznem tekmovanju

V soboto in nedeljo 20. in 21. junija je bilo v Ljubljani na igrišču Litostroja republiško prvenstvo parov v balinanju. Jeseniška balinarja Ciril KRIVEC in Jadran KOZA-

MERNIK, sta se uvrstila na odlično 4. mesto in s tem dobila pravico nastopa na zveznem tekmovanju, ki bo dne 28. in 29. avgusta v Pu-

Doseženo četrto mesto je za jeseniška balinarja zelo pomemben uspeh, saj doslej še niso dosegli tako vidnega mesta v republiškem tekmovanju.

Kaj zdaj?

Nedeljska tekma v odbojki med SD Radovljica in TVD Bovec, ki se je končala z gladko zmago gostov (3:0), je končno odločila o prvaku v II. rep. ligi — zahodna skupina. Moštvo iz Radovljice je še imelo možnost doseči ta naslov, moralo pa bi proti Bovcu doma in proti Kamni gorici v gosteh, zmagati z najvišjim rezultatom. Naslov prvaka je tako pripadel šolskemu športnemu društvu Kovinar z Jesenic, ki ima isto število točk (19) kakor Bovec toda za pet stotink boljši količnik med dobljenimi in izgubljenimi nizi.

Po propozicijah postane prvak novi član prve republiške lige, ki šteje deset članov. Za izvajanje take dejavnosti pa po eni strani šolska športna društva ne dobivajo denarja po drugi strani pa od tega moštva ostaneta v bodoče redna dijaka samo še dva igralca, ker je pet

ostalnih letos maturiralo. Ti mladi igralci bi v nekaj letih tekmovanja v prvi republiški ligi in z načrtno vadbo dozoreli za nastopanje v drugi zvezni ligi, na Jesenicah pa bi imeli priložnost videti več kvalitetnih tekem, kar bi imelo tudi propaganden učinek.

Glede na navedeno bi bilo primerno, da bi skrb za to ekipo prevzela uprava OK Jesenice, ki nima zaledja s primerno kvaliteto. Toda se je slišati glasove iz »ljudstva«, ki pravi: »Sedaj nam bodo pa ti odjedali denar!« Laik bi sodil, da bi klub z nekaj milijoni starih dinarjev subvencije letno to zmo-gel. Nekateri člani uprave kluba se ogrevajo za to, da bi to moštvo v celoti prešlo v okvir kluba. Ustvarjalci javnega mnjenja tudi zavračajo predlog, da bi dva boljša igralca te ekipe v prihodnji sezoni nastopala v mošt-

vu, ki igra v drugi zvezni ligi. Slehernemu simpatizerju odbojke na Jesenicah je jasno, da se bo moštvo v sedanjem sestavu tudi v prihodnji sezoni moglo le boriti za obstanek v tej ligi in nič več.

Vse to je za jeseniške odbojkarske delavce prav gotovo vroča »župca«. Obstaja pa upanje, da se bo že kako pohladi. Možnosti za to so naslednje. Igralci iz Izole so ob svojem gostovanju na Jesenicah rekli, da bo njihov klub odstopil od tekmovanja v zvezni ligi, ker je škoda denarja in časa in zato, ker je zanje tudi tekmovanje v prvi rep. ligi dovolj kvalitetno. Če se poleg tega zgodi, da na kvalifikacijah (letos so v Bosni) ne uspe nobeno slovensko moštvo, potem je strah pred vročo »župco« odveč. V prvo rep. ligo se vrača tudi OK Branik. Ob vsem tem je na dlani, da v prvi rep. ligi ne bo mesta za novince, okrepili pa se bosta obe drugi ligi. V teh pa je tekmovanje cenejše, ker je moštev kvečjemu osem in potovanja so kratka (Radovljica, Bohinj, Kamna gorica, Kropa, Bovec).

Za tiste, ki pa imajo posluh za racionalno trošenje denarja pa ne bi bilo nič čudnega, če bi se malo zamislili ob tem, kar je navedeno v teh mislih. Zagotovo bo komu padlo v oči.

T. Š.

TEMELJNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST JESENICE

Komisija za razpis posojil za izobraževanje

RAZPISUJE

v smislu zakona o štipendijah in posojilih za izobraževanje (Uradni list SRS št. 26/67) za šolsko leto 1970/71 naslednja posojila:

- 1 posojilo za študij na FNT, pedagoška smer matematika
- 3 posojila za študij na PA, predmetna skupina matematika-fizika
- 3 posojila za študij na PA, predmetna skupina tehnična vzgoja-fizika ali tehnična vzgoja-kemija
- 2 posojili za študij na PA, predmetna skupina glasbena vzgoja-dvopredmetna z zgodovino ali kakšnim drugim predmetom
- 2 posojili za študij na srednjih, višjih ali visokih šolah pedagoške smeri za kandidate z odličnim uspehom ne glede na vrsto študija

Višina posojila je odvisna od letnika študija in se določa na podlagi pravilnika o dodeljevanju posojil za izobraževanje, za študij matematike pa je določen še poseben dodatek. Posojila se podeljujejo za čas študija, ki je določen s statutom šole.

Osnovni pogoj za doelitev posojila je najmanj prav dober učni uspeh ustrezne strokovne ali druge šole, oziroma letnika fakultete.

Kandidati naj prošnjam kolkovanim z 1.— din priložijo:

- kratek življenjepis,
- overjen prepis spričevala o zaključnem izpitu in končnega spričevala, oziroma frekventacijsko potrdilo,
- potrdilo o dohodkih staršev (za upokojence odrezek zadnje nakaznice),
- potrdilo o premoženjskem stanju in številu družinskih članov.

Prošnje za posojilo je treba poslati v roku 15 dni po objavi razpisa komisiji za razpis posojil pri temeljni izobraževalni skupnosti Jesenice.

Prošnje, ki bodo prispele po roku razpisa ali bodo nepopolne, bo komisija brez obravnave vrnila prosilcem.

UPRAVNI ODBOR SKLADA ZA IZOBRAŽEVANJE STROKOVNIH KADROV OBČINE JESENICE

RAZPISUJE

za šolsko leto 1970/71 naslednje štipendije in posojila:

- 2 štipendiji za študij na pravni fakulteti
- 1 štipendijo za študij na ekonomski fakulteti
- 1 štipendijo za študij na FAGG — gradbena smer
- 1 štipendijo za študij na visoki ekonomski šoli — I. stopnja
- 2 štipendiji za študij na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo — oddelek za matematiko
- 2 štipendiji za študij na višji upravni šoli
- 1 štipendijo za študij na višji tehniški šoli — gradbena smer
- 1 štipendijo za študij na višji šoli za zdravstvene delavce — oddelek za sanitarne tehnike
- 1 štipendijo za študij na gradbeni srednji šoli
- 3 štipendije ne glede na vrsto študija za učence z odličnim in pravdobrim uspehom
- 10 brezobrestnih posojil

Osnovni pogoj za podelitev štipendij in posojil je najmanj dober učni uspeh. Štipendije se podeljujejo za čas študija, ki je določen s statutom ustrezne šole. Višina štipendij in posojil je odvisna od stopnje šole in letnika študija. Za študij matematike pa je določen še poseben dodatek.

Ob vpisu v naslednji letnik prejme vsak štipendist na višji ali visoki šoli

- 1 štipendijo za oceno 3 do 3,9
- 2 štipendiji za oceno 4 in več

Kandidat naj prošnjam s kratkim življenjepisom in kolkovanim z 1.— din priložijo:

- prepis zadnjega šolskega spričevala, oziroma potrdilo o opravljenih izpitih
- potrdilo o premoženjskem stanju
- potrdilo o dohodkih staršev
- lastnoročno podpisano izjavo, da kandidat ne prejema štipendije ali posojila pri drugem štipenditorju ali posojilodajalcu

Prošnje za štipendije in posojila naj kandidati pošljejo v roku 15 dni po objavi razpisa komisiji za razpis in podelitev štipendij ter posojil UO sklada za izobraževanje strokovnih kadrov občine Jesenice.

Vloge brez zahtevanih prilog komisija ne bo obravnavala.

UO sklada za izobraževanje strokovnih kadrov občine Jesenice

Prepričljiva zmaga mladincev

V nedeljo, 21. junija je bilo odigrano predzadnje kolo spomladanskega dela slovenske mladinske košarkarske lige.

Jeseničani so gostili ekipo »Savskega naselja« iz Ljubljane. Okrepljeni z dvema igralcema iz članskega moštva so pričeli tekmo izredno lepo. V 7. minuti so že vodili z rezultatom 20:2. Tedaj se je trener Kučina odločil in v igro poslal kompletno drugo peterko, tako da so gostje dosegli nekaj košev in rezultat znižali na 26:10. Takrat pa je na igrišče prišla zopet prva peterka, ki je rezultat zopet vztrajno višala.

V drugem polčasu je tempo nekoliko popustil zaradi vročega sonca, ki je prizadejal veliko težav domačim (ves čas so menjavali peterko), še bolj pa goste, kateri so pripotovali s petimi igralci (ostali so zamudili vlak).

Končni rezultat tekme je bil 80:45, vendar bi bil rezultat lahko še višji, če bi

bila tudi druga peterka tako učinkovita kot prva. Jeseničani so nastopili v naslednji postavi: Božič, Pirih, Muharemovič, Razinger, Lozar, Jurca, Lah, Noč, Jeršin in Đuričič. Iz nerazumljivih razlogov

pa se na igrišču nista pojavila Hudnik in Ravnik, kar je izredno nešportna poteza teh dveh igralcev, ki sta sicer redno igrala na gostovanjih in doma.

Br.

Dva mladinska turnirja

V nedeljo je bil v Novem mestu drugi slovenski turnir za mladince, ki se ga je udeležilo precej manj ekip kot prvega, ki je bil na Jesenicah. Nastopile so štiri ekipe. Med njimi ni bilo zmagovalca prvega turnirja — ekipe Kamnika, pač pa je nastopil Fužinar z Raven in tudi osvojil prvo mesto. Naši mladinci so proti pričakovanju zaigrali precej slabše kot na domačih tleh in zasedli drugo mesto. To se je poznalo tudi pri točkovanju posameznikov, ko je Jeseničan Strnad, ki je bil na turnirju doma najboljši posameznik, v Novem mestu pa

je zasedel šele četrto mesto. Jeseničani pa so izgubili s Fužinarjem z 2:0, dobili pa so s Trebnjami z 2:1 in z Novim mestom z 2:0.

Istega dne je bil na Ravnah republiški turnir za mladince. Udeležile pa so se ga samo tri ekipe in sicer Fužinar I in II ter Jesenice.

Prvo mesto je prepričljivo osvojila prva ekipa Fužinarja, saj so v njej tudi nastopile vse igralke, ki so osvojile drugo mesto v republiškem prvenstvu za članice. Jeseničanke so bile druge.

Z. F.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

27. in 28. junija franc. angl. CS barvni film ZVEZDA JUGA, v režiji Sydney Heyers, v glavni vlogi Ursula Anders, ob 17. in 19. uri.

29. junija amer. barvni CS film HLADNOKRVNI KAZNJENEC, v režiji Stuart Rosenberg, v glavni vlogi Paul Neuman, ob 17. in 19. uri.

30. junija in 1. julija amer. barvni film NOV OBRAZ V PEKLU, v režiji John Giermin, v glavni vlogi Georg Peppard, ob 17. in 19. uri.

2. julija amer. barvni film KAJ SI DELAL V VOJNI OCKA, v režiji Blake Edwards, v glavni vlogi James Coburn, ob 17. in 19. uri.

3. julija amer. barvni film JEZDEC BREZ MILOSTI, v režiji Burt Kennedy, v glavni vlogi Robert Mischum, ob 17. in 19. uri.

4. julija amer. CS barvni film UBOJ V BEVERLY HILLSU, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVZ

27. in 28. junija amer. barv.

Trgovsko podjetje »ROZCA« Jesenice

razglaš

1. 1 DELOVNO MESTO SNAŽILKE-SOBARICE v poslovnih enoti — trgovini in okrepčevalnici v Gozd-Martuljku;

2. 2 UČNI MESTI NATAKARICE-KUHARICE za izučitev gostinskega poklica v okrepčevalnicah podjetja.

POGOJI:

Za delovno mesto pod 1. je določen enomesečni poskusni rok; za učni mesti se zahteva dovršena osemletka vsaj z dobrim uspehom in da ima kandidat veselje do tega poklica. Učna doba traja tri leta, štipendije dobe učenci po pravilniku podjetja. Prijave sprejema uprava podjetja do 1. julija 1970.

OBVESTILO

Vse podporne člane pihalnega orkestra jeseniških železarjev obveščamo, da bo od osebnega dohodka za mesec junij odtegnjena celoletna podporna članarina 12 din za godbo.

Podporna članarina bo odtegnjena le tistim, ki so že bili podporni člani in so zaradi premestitev in reorganizacij izpadli iz članstva in je njihova želja, da se članstvo obnovi.

Kolikor kdo ne soglaša naj pismeno sporoči na naš naslov in mu bomo odtegljaj vrnili.

Odbor pihalnega orkestra se vsem podpornim članom zahvaljuje za prispevek. Godba pa vam bo ostala še nadalje zvesta spremljevalka v življenju.

ODBOR PIHALNEGA ORKESTRA JESENISKIH ŽELEZARJEV

VSEM KRAJEVNIM ORGANIZACIJAM ZZB NOV OBČINE JESENICE, VSEM BORCEM IN OSTALIM OBČANOM JESENIC!

V okviru občine Jesenice bo za dan borca, 4. julija 1970 organizirana proslava na Planini pod Golico. Letošnji proslavi bomo dali še poseben poudarek glede na 25-letnico osvoboditve in 50-letnico ustanovitve KPJ.

Prebivalstvo Planine pod Golico in okolice je dalo pomemben delež med NOB in hkrati je letoviški kraj, zato je naša komisija za razvijanje tradicij že v začetku leta programirala in poverila izvedbo proslave krajevnemu odboru ZZB NOV Planina pod Golico.

Mnenja smo, da za dan borca vsako leto poverimo osrednjo občinsko proslavo eni izmed krajevnih organizacij ZZB NOV na našem območju.

Prosimo, da krajevne organizacije ZZB NOV na primeren način obvestijo svoje člane v želji, da se tega srečanja v čim večjem številu udeležijo borci NOV, aktivisti, interniranci, zaporniki in ostali občani naše občine.

Z Jesenic v Planino pod Golico in obratno bodo vozili avtobusi od 6. ure dalje. Vsaka krajevna organizacija naj določi praporčaka, da se bo s praporom sigurno udeležil proslave.

Kot že omenjeno bo osrednje srečanje v soboto, 4. julija 1970 ob 11. uri v Planini pod Golico z naslednjim programom:

1. Slavnostni govor,
2. Kulturni program s sodelovanjem pevcev, recitatorjev, godbe, folklorne skupine itd.

Po končani proslavi bo tovariško srečanje z zabavo in srečolov, ki ga organizira KO ZZB NOV Planina pod Golico.

Občinski odbor ZZB NOV Jesenice

film NOV OBRAZ V PEKLU, ob 17. in 19. uri.

29. in 30. junija franc. angl. CS barvni film ZVEZDA JUGA, ob 17. in 19. uri.

1. julija amer. CS barvni film KAJ SI DELAL V VOJNI OCKA, ob 17. in 19. uri.

2. in 3. julija ital. barvni film ZA VSAKO CENO, ob 17. in 19. uri.

4. julija amer. film HLADNOKRVNI, ob 17. in 19. uri.

Kino DOVJE
27. junija angl. barvni film INTERLUDIJI

28. junija amer. barvni film PIZAMA ZA DVA

2. julija franc. angl. CS barvni film ZVEZDA JUGA

4. julija ital. barvni film ZA VSAKO CENO

Kino KRANJSKA GORA

27. junija amer. CS barvni film BITKA ZA SAN SEBASTIAN

28. junija ital. barvni film ZA VSAKO CENO

2. julija amer. barvni film NOV OBRAZ V PEKLU

4. julija franc. angl. CS barvni film ZVEZDA JUGA

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

27. junija amer. barvni film PIZAMA ZA DVA ob 19. uri.

28. junija amer. barvni CS film BITKA ZA SAN SEBASTIAN, ob 17. uri.

28. junija amer. barvni CS film HLADNOKRVNI KAZNJENEC, ob 19. uri.

1. julija ital. barvni film ZA VSAKO CENO, ob 19. uri.

4. julija amer. barvni film NOV OBRAZ V PEKLU, ob 19. uri.

ZAHVALA

Ob smrti očeta

JOŽETA GRINTOVA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga spremili na zadnji poti in izrekli sožalje. Sose-dom za denarno pomoč, Zvezi borcev in bivšim izseljen-cem za venci in tovarišju za poslovalne besede ob grobu ter voznikom osebnih avto-mobilov za dragoceno uslugo iskrena hvala. Prisrčna zahvala sosedovim, ki so nam v teh zadnjih urah stali ob strani.

Zalujoča hčerka z družino

ZAHVALA

Ob bridki izgubi moje dra-ge žene in mamice

MINKE MULEJ

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam ustno ali pismeno izrekli sožalje in poklonili vence, cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti.

Posebno zahvalo izrekamo dr. Avgustu Mencingerju za takojšnjo pomoč, kakor tudi pevcem za žalostinke.

V teh težkih trenutkih je bila sleherna pomoč neprecenljiva, zato prisrčna hvala vsem, zlasti pa dobrim sose-dom in prijateljem, ki so nam v dneh težke izgube stali ob strani.

Zalujoči mož Franc,
hčerka Dora,
sin Branko in ostalo
sorodstvo.

SOCIALISTIČNA REPUBLIKA SLOVENIJA SKUPŠČINA OBČINE JESENICE

Oddelek za gospodarstvo, gradbene in komunalne zadeve

RAZPISUJE

na podlagi 11. člena zakona o urejanju in oddajanju stavbnega zemljišča (Ur. list SRS, št. 42-218/66)

TRETJI JAVNI NATEČAJ

za oddajo stavbnega zemljišča v k. o. Koroška Bela v uporabo za gradnjo individualnih stanovanjskih stavb, predvidenih po potrjenem zazidalnem načrtu ZUB, št. 87/66.

1.

Stavbno zemljišče se odda v uporabo najugodnejše-mu ponudniku.

2.

Predmet natečaja so stavbne parcele, ki s prvim in drugim javnim natečajem niso bile oddane in sicer zemljišče:

- s parc. št. 221/2, v izmeri 739 m²,
- s parc. št. 223/2, v izmeri 625 m²,
- s parc. št. 224/2, v izmeri 515 m².

3.

Rok za začetek gradnje je 1 leto od pravnomočnosti odločbe o oddaji stavbnega zemljišča.

Začetni prispevek k stroškom za delno ureditev stavbnega zemljišča, ki ga mora ponuditi vsak udeležene-c natečaja, mora znašati najmanj 2.370,00 din. Ponud-be z nižjim prispevkom se ne bodo upoštevale.

Odškodnina za pravico uporabe delno urejenega stavbnega zemljišča znaša 5,50 din za kvadratni meter.

4.

Rok za plačilo prispevka in odškodnine iz prejšnje točke je 30 dni od pravnomočnosti odločbe o oddaji stavbnega zemljišča.

5.

Varščina, ki jo mora položiti vsak ponudnik z vlo-žitvijo ponudbe znaša 500,00 din. Znesek se vplača v gotovini pri SDK Jesenice, na račun št. 5153-789-1 »Prispevek za urejanje stavbnih zemljišč SOB Jesenice«.

6.

Ponudba se lahko glasi samo za eno parcelo, ponud-nik pa lahko navede še naslednje parcele, na katere se v podrejeni vrsti nanaša njegova ponudba, za pri-mer, če bi ponudba za prvo navedeno parcelo ne bila določena kot najugodnejša.

7.

Ponudbe je vložiti pismeno na oddelek za gospodar-stvo, gradbene in komunalne zadeve skupščine občine Jesenice v roku 15 dni od objave tega natečaja.

8.

Ponudbi mora biti priloženo potrdilo o vplačani varščini in izjava, da ponudnik pristane na splošne in druge pogoje razpisa. Nepopolne ponudbe se ne bodo upoštevale.

Ponudbe se mora oddati ali poslati v zaprtih kuver-tah, ki morajo imeti v levem spodnjem kotu oznako »Natečaj — Koroška Bela«.

9.

Podrobnejše določbe o oddaji stavbnega zemljišča vsebujejo splošni razpisni pogoji, ki jih lahko ponudnik dobi v sprejemni pisarni skupščine občine Jesenice, soba št. 1 in so sestavni del tega razpisa.

Oddelek za gospodarstvo, gradbene in komunalne zadeve

HOTELSKO PODJETJE

»GORENJKA« — JESENICE

sprejme v uk

VEČ VAJENCEV

za natakarsko in kuharsko stroko

Pogoji: dokončana osemletka, ustrezno zdravstveno stanje in veselje do poklica.

Prijave dostavi: podjetju do 10. julija 1970.

O B J A V A

Planinsko društvo išče upokojenca, ki je ljubitelj gora, da bi dva meseca kot oskrbnik prevzel zave-tišče pod Špičko.

Interesenti naj pridejo na osebni razgovor v pi-sarno Planinskega društva Jesenice.

Iščemo tudi prodajalko spominkov za zaposlitev na Vršiču. Zaželeno je znaje nemščine in italijanščine.

25 let športnega društva Jesenice

Ravno ta mesec je minilo 25 let od kar je bilo na Jesenicah ustanovljeno prvo športno društvo v novi socialistični Jugoslaviji. Točneje povedano 17. junija 1945 je bil v polni dvorani kina Radia ustanovni občni zbor »Fizikulturnega društva Jesenice«.

O prvem občnem zboru, kar tudi o celotnem povoznem razvoju športnega življenja na Jesenicah nam je pripovedoval, sedaj že upokojeni sodelavec ter vsestranski športnik, ter še vedno stalni član upravnega odbora športnega društva Jesenice Avgust Jelen. Tu naj še omenimo, da ima tov. Jelen spisan celo kroniko športnega društva. Zajetna mapa v kronološkem zaporedju vsebuje celotni 25 letni razvoj.

»Minili sta dve desetletji in pol od kar je okupator zapustil Jesenice. Domovina je bila izmučena in oropana, toda na nebu je sijalo svobodno sonce. Povsod je bilo treba krepko prijeti in spraviti voz v pravi tir.

Konec maja 1945 je iz Ljubljane na Jesenice prišel tov. Vencel Perko ter mi dal naloge naj organiziram fizikulturno življenje med Jeseničani. Dejal je: »Fizikultura mora temeljiti na zdravih temeljih, ne bomo se šli sokolov, orlov in svobodašev, svobodo smo si že pridobili. Zberi mi vse zavedne športnike in jih vključi v telesno-kulturno delovanje nove Jugoslavije!«

Zaupana naloga ni bila lahka. Toda v tistih časih si lahko našel sodelavcev in sprejeto naloga je stekla brez težav. Najprej smo si zadali nalogo, da izberemo fizikulturni odbor, ki bo vodil celotno delo. Ustanovni občni zbor je bil 17. junija 1945 v kino dvorani Radia. Dvorana je bila nabito polna, navzoči pa so bili vsi predstavniki političnih, vojaških, mladinskih in kulturnih organizacij takratnega okraja. Prvi je spregovoril Tone Ručigaj in orisal pomen telesno vzgojne organizacije ter začrtal smernice za njen razvoj. Smernice smo dobili na prvem posvetu FOS (fizikulturnega odbora Slovenije) v Ljubljani. Izvolili smo tudi prvi upravni odbor, ki so ga sestavljali: Boris Florjančič, Tone Ručigaj, Avgust Jelen, Franc Stržinar, Stanko Ravnik, Živka Baraga, Janez Smolej, Ivan Verdnik, dr. Bojan Vandot, Slavka Ulčar, Lenka Strajnar, Andrej Pleš, Jakob Rajnar, Franc Justin, Gregor Klančnik, Aleš Jelenc, Janez Pristov, Uroš Župančič, Viktor Brun, Jaka Kvas, Franc Smolej, Evstahij Baloh, Alojz Štrumbel, Lado Kersnik in Slavka Smolej.

Odbor društva je pričel resno z delom. Pristopili smo k nabiranju rekvizitov, ki so bil raztrešeni po vseh Jesenicah. Pričeli pa smo tudi z obnovo že obstoječih športnih objektov, ki so okupatorju služili za vse drugo kot pa

za športno gibanje. Bilo je opravljeno veliko prostovoljnega dela. Obnovljena so bila športna igrišča, športni dom in planinska postojanka v Črnem vrhu. Tudi članstvo je hitro naraščalo. Že v kratkem času so bili vidni prvi uspehi. Planinci so v kratkem času obnovili zavetišče za Akom.

Prvi športni dan je bil 15. in 16. septembra 1945. Zelo dobro je uspel, nastopajočih je bilo več kot 600. Kmalu za tem so jeseniški športniki pričeli prirejati tekmovanja in prireditve, udeleževali pa so se vseh manifestacij.

Seveda tudi v tem času ni vse potekalo brez trenj. Nesporazum je nastal med FOSOM in FDJ Jesenice. Jeseničani smo bili za enotno delovanje telesno kulturnih organizacij, v Ljubljani pa so pričeli akcijo za oddvajitev Planinskega društva. To utemeljitev FOSA smo smatrali za sektaško in povratek na staro. Ne glede na spor pa smo Jeseničani delali naprej in kmalu želi prve uspehe.

Prvi občni zbor fizikulturnega društva je bil sklican decembra 1945. Na občnem zboru je bil sprejet sklep, da ta organizacija dobi novo ime in to po narodnem heroju in vsestranskemu športniku Jožetu Gregorčiču.

Jesenice : Ilirija 85 : 47 (43 : 20)

Domačinke so tokrat nastopile brez težje obolele Jolande Bertonec. Vendar pa so ponovno dokazale, da nimajo enakovrednega tekmeca v Sloveniji. Ljubljankanke so se sicer v začetku tekme krepko upirale in na vse možne načine skušale zaustaviti nalete domačink, vendar pa je izredna Mira Vudrič kmalu pokopala ves up gostij. Ponovno nam je Mira pokazala vse svoje realizatorske sposobnosti in sama dosegla 58 točk za svojo ekipo. S to zmago so si Jeseničanke že zagotovile naslov spomladanskih prvakinja Slovenije kljub temu, da morajo še odigrati zaostalo srečanje z Ljublanskim Slovanom.

Koše za Jesenice so dosegli: Mira Vudrič 58, Vujatovič 10, Volarič 8, Ivnik 4, A. Vudrič 3, Koren 2.

-OJEJ, SAJ SEM KOMAJ PRISPTEL NA CILJ!

Članstvo kakor dejavnost v vseh sekcijah hitro narašča, leta 1947 imajo Jesenice že prve simučarske državne pravke. Isto leto je bilo podeljenih kar 158 zlatih fizikulturnih značk. Pri gradnji smučarske žičnice na Črnem vrhu pa je bilo izvršenih 5850 udarniških ur. Ta objekt je bil izročen v uporabo decembra 1947, prav takrat pa je na Črnem vrhu zasvetila tudi luč.

Nato je sledilo odboje 5 letnih planov v katerem je bil zajet razvoj športne dejavnosti v občini in gradnja športnih objektov, v tem času so bili po bližnjih krajih ustanovljeni na pobudo jeseniških športnih delavcev fizikulturni aktivni, predhodniki sedanjih športnih društev.

Prostor nam ne dovoljuje, da bi našli vse uspehe, ki so jih dosegli naši športniki in športni delavci. Verjetno bo že dovolj, da se ozremo naokoli, prelistamo dnevno časopisje ali prisluhnemo radijskim poročilom in vidimo, da naš železar ni samo dober delavec ampak tudi vsestranski športnik, ki žanje uspehe doma in v tujini.

Tovariš Jelen je najin razgovor zaključil takole: »Žal pa ugotavljam, da se današnja mladina premalo zaveda nujnosti prepotrebnega udejstvovanja na športnem področju, premalo ceni zdrav telesni razvoj v katerikoli panogi. Ne zna ceniti in upoštevati lepote narave, sonca zraka in vode, ki so vir zdravja. Danes imajo dobro urejene športne stadione, plavalne bazene, gorske vzpenjače, planinske domove itd. Vsega tega pred 25 leti ni bilo, treba je bilo veliko truda, ljubezni in naporov, da je amaterskim športnikom kot športnim delavcem vse to uspelo zgraditi.«

X. kolo republiške košarkarske lige Jesenice : Elektra 104 : 78 (50 : 32)

Jeseniški košarkarji so še enkrat dokazali, da znajo solidno igrati le na svojem igrišču Podmežakljo, kjer so preteklo soboto slavili še eno visoko zmago, tokrat v srečanju z moštvom Elektre. Temu vzrok je morda navaženost na »plexiglas« table na koših igrišča Podmežakljo. Občutek pri metanju je povsem drugačen kot pri lesenih, katere imajo vsa ostala moštva republiške lige, razen Ilirije. Morda je še kakšen drug vzrok, toda jasno je, da naši igrajo dobro in sproščeno, če že to ne, pa vsaj zelo učinkovito le na svojem igrišču. Tako je tudi bilo v dvoboju s Šoštanjčani.

Naši niso igrali posebno dobro, posebej ne v obrambi, kjer so delali velike napake in podcenjevali veliko nižje goste, ki so nemalokrat dosegli koše iz takih pozicij, ki so bile lahko branljive, toda naši se niso posebno trudili. Toda v napadu so igrali veliko bolje in zelo učinkovito tako, da trištevilni rezultat ni izostal.

Edini, ki je na sobotni tekmi povsem zadovoljil, ter lahko rečemo tudi navdušil, je jeseniški velikan Bunderla, ki je igral odlično v napadu in prav tako v obrambi, ter

v obeh primerih bil neresljiva uganka nasprotnim igralcem. Pobiral je odbite žoge pod svojim in nasprotnikovim košem »kot hruške«, dosegel 35 točk, ter vsekakor bil daleč najboljši mož na igrišču.

Gostje, ki so bili precej nižji od naših, so se zelo trudili ter v prvem polčasu držali razliko osem do deset košev. Toda v nadaljevanju, ko so naši zaigrali nekoliko hitreje, z mnogimi uspešnimi napadi, se je razlika hitro večala.

Košarkarje Jesenic v tem tednu čakata dve težki srečanja. Prvo že v sredo v Kranju proti Triglavu, kjer so domačini absolutni favoriti, v soboto 27. t. m. pa na Jesenicah, kjer se bo nadaljeval že jesenski del republiškega prvenstva in bo na sporedu povratna tekma z Ježico. Naši se bodo v tekmi proti Ljubljankanom hoteli oddolžiti za nezaslužen poraz na začetku spomladanskega dela, ko so tekmo v Ljubljani nezasluženo izgubili.

Koše proti Elektri so dosegli: Jeraj 6, Pirih 6, Šarič 12, Campa 6, Dragojevič 4, Vauhnik 8, Božič 27, Bunderla 35.

D. D.

Planinsko slavlje na Golici

V nedeljo, 21. junija je Planinsko društvo Jesenice pripravilo na vrhu Golice v poastitev 145 letnice rojstva starostne slovenskih planincev Franca Kadilnika in 65 letnice dograditve Kadilnikove koče na Golici planinsko slavlje. Ob 11. uri je bila ob navzočnosti številnih ljubiteljev planin od blizu in daleč prijetna slovesnost. Predsednik PD Jesenice Jože Bertonec je pozdravil vse gornike, nato pa je predsednik pripravljalnega odbora Stanko Ravnik orisal življenjsko pot Franca Kadilnika in govoril o pomenu Kadilnikove koče, katero so leta 1905 zgradili kot proti utež nižje ležeči nemški kočiji.

Franc Kadilnik, čeprav rojen v Stari vasi pri Krškem, je izredno ljubil naše gore. Zgodaj je priplezal na vse višje gore naše ožje domovine in ko je leta 1866 stopil tudi na vrh Triglava, je v svoje popotno pismo zapisal naslednje verze: »Čvrste roke, dobre noge, čista glava, dospó vrh Triglava.« Bil je prvi Slovenec in trideseti planinec, ki se je povzpel na Grossglockner, kar le še potrjuje veličino njegovega poslanstva. Še marsikaj zanimivega iz njegovega življenja je bilo moč zvedeti iz pripovedovanja Stanka Ravnika, ki je ob koncu izrazil željo, da

bi kmalu na vrhu Golice, na temeljih leta 1943 požgane koče, odprli novo planinsko postojanko. Zanimiva je bila tudi pripoved tovariša Razingerja, ki je kot osemletni deček pomagal očetu voziti material na Golico in ki je bil navzoč pri otvoritvi koče. Prešerno so odmevali zvoki godbe jeseniških železarjev, kar se je slišalo daleč naokoli, Bojan Čebulj pa je recitiral nekaj pesmi.

Od vseh strani so prišli ljubitelji planin na nedeljsko slovesnost na Golico, za ves trud pa so bili bogato poplačani z lepim vremenom in prekrasnim razgledom na slovensko in koroško stran. Med več kot 200 udeleženci so bili najmlajši kot štiriletna Mojca Šolar ali petletni Darko Dimitrov, pa številni starejši, med katerimi je bil gotovo rekord 83 letni Janez Pohar z Jesenic. Povedal je, da je brez težav zmogel turo, ter da v mladosti ni zamudil nedelje, da ne bi odšel v hribe. Kot odbornik Planin, skega društva se je nešteto krat povzpel na Golico, za štiridesetletno aktivno delovanje v planinski organizaciji pa je bil tudi odlikovan. Svoje prapovedovanje je zaključil: »V hribih je zdravje, vsakemu želim, da bi tako lahko premagoval napor.«

T. L.